

MESSIDOR

Revista Mensual

ANY I

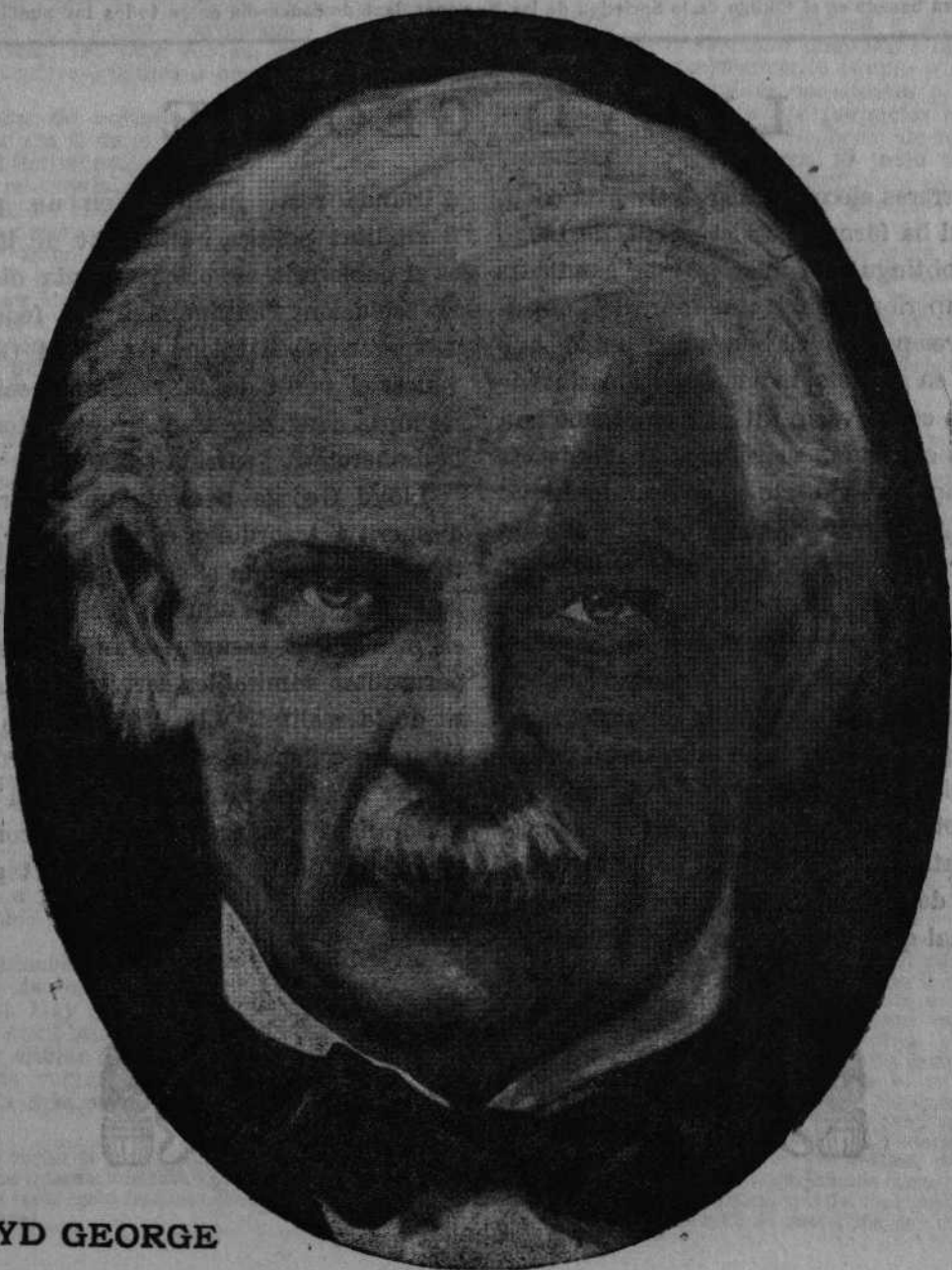
Barcelona 30 Desembre 1918 — 1 Gener 1919

Núm. 15

Regionalisme :: Solidaritat Internacional :: Iberisme

MESSIDOR admet col·laboració en totes les llengües iberiques i neollatines i en llengua anglesa.

Oficines : Carrer Rosselló, 166. - Telèfon G. 791 - BARCELONA

LLOYD GEORGE

20 cènt.

SUMARI: Orientación.—Lloyd George, per T.—La Nueva Revolución. Consideraciones sobre Pedagogía y Ética, per Paul M. Turull.—Dans les ruines d'Ampurias. Nota marginal, per A. Maseras.—Utopía i realitat, per Joan Planella.—Missatge dirigit al Sr. Ambaixador d'Anglaterra, Mr. Hardinge.—Isaac Albéniz i Enric Granados, per Ll. Albert i M. Mullor.—La qüestió obrera i el Nacionalisme, per Alexandre Bulart Rialp.—Lo que quiere el socialismo, per F. Farré.—El vent dalt del pujol, Vèspers i les fonts, poesies de Lluís G. Pla, pvre.—La veu dels meus passats, poesia de Paul M. Turull.—El propio placer i el egoísmo familiar, per Francisco Sala Rovira.—Crónica Internacional.—Crónica Regional.—Bibliografía.

DIBUIXOS: Lloyd George.—Isaac Albéniz.—Enric Granados.

ORIENTACIÓN :: Hemos venido a la luz en una época de grandes inquietudes, de grandes convulsiones, y si nos hemos visto inducidos a tomar un nombre, es esto sólo una de las formas de manifestación de ese clamoreo anónimo y tumultuoso que es el palpitante del alma del tiempo; el tiempo, que actualmente es de idealismos y a la vez de grandes realidades. ¶ Estamos, pues, en el atrio que conduce a las regiones luminosas del porvenir; y este atrio, abierto está a todos los que sientan deseos de renovación, de plasmación, de revolución. ¶ Estaremos alejados de sectarismos. Seremos al par lectores y colaboradores; soldados seremos en la lucha eterna del hombre consciente y culto contra sí mismo, contra sus propias pasiones y preocupaciones. Pero nosotros tendremos a menudo fija la mirada en un programa: la depuración y la libre evolución de la personalidad catalana, como la de todos los pueblos que sientan plenamente la suya propia, la realización del ideal federativo del Iberismo, que inspiró al poeta Maragall, y, en fin, la obtención de la mayor armonización posible con los pueblos más afines y con la Humanidad entera, hermana nuestra, laborando así por el advenimiento de la cultura integral universal, de la verdadera civilización, que estará basada en el Código de la Sociedad de las Naciones, lazo de concordia entre todos los pueblos de la Tierra.

LLOYD GEORGE

En les darreres eleccions legislatives la coalició de la qual ha format part el partit de Lloyd George, ha obtingut un nombre de candidats triomfants superior de molt al nombre dels obtinguts pels altres partits. El bon sentit anglo-saxó s'es imposat en aquests moments, i l'instint de prudència, de conservació i d'alt patriotisme han fet que molts ciutadans sacrificuessin inquietuts partidistes, apoiant confiats el govern de Lloyd George a fi de que trobés aquest expedit el camí per a assolir la reorganització ràpida del país després de la guerra. Els partits laboristes han obtingut un avenç sobre les eleccions passades, mes tot fa creure que en les vinents eleccions serà encara més gran el nombre de diputats laboristes, car la post guerra ha de marcar el triomf organitzat dels ideals democràtics i de millorament del proletariat tan fonament i rahonadament arrelats en la majoria del poble britànic.

El triomf dels sinnfeiners es perillós. Es un cas excepcional que el problema de l'autonomia

d'Irlanda resti insoluble en un poble d'una flexibilitat política i alt sentit de llibertat com es el poble britànic orientat cada dia més, vers les solucions autonòmiques i federatives. Es d'esperar que el talent de Lloyd George sabrà vèncer el perill de la separació mitjançant la prompta concessió d'una ample autonomia per a la desheretada i sufrida Irlanda.

Lloyd George posseeix una finor i ductilitat d'esperit extraordinàries, una humor afable, festiva i conciliadora; el secret dels seus èxits és tal volta més que res aqueixa facilitat per a resoldre els més difícils assumptes amb una simplicitat i naturalitat admirables derivades del seu just sentit de la realitat. Lloyd George és un esperit íntegre, i a l'ensem lliberal i generós. Ell sabrà favorir la formosa evolució social que s'està elaborant i que serà amb la constitució de la Societat de les Nacions un fruit gloriós de la Gran guerra.

T.

LA NUEVA REVOLUCIÓN

Consideraciones sobre Pedagogía y Ética (El egoísmo, el amor propio, la mentira, etc., etc.)

En el número 12 de MESSIDOR, en un artículo encabezado con el título de «La Nueva Revolución», hablamos de la conveniencia de preparar el advenimiento y la organización de la Sociedad de las Naciones por la creación de «Associacions internacionalistas» cuyo objeto sería orientar las diversas manifestaciones de las actividades de cada país en el sentido de mutua comprensión, mutuo conocimiento y relación entre los pueblos y la consecución de la armonía social universal como fin inmediato de la «Sociedad de las Naciones». Expusimos algunas ideas generales sobre ese punto y asertamos que la «Pedagogía» y la «Ética» son los cimientos sobre los cuales deben apoyarse las nuevas orientaciones de la organización humana. De esta verdad, reconocida por eminentes pensadores, vamos a ocuparnos en el presente artículo.

Todo sistema de cultura, toda educación cuyo fin concreto no sea el de obtener el máximo de mejoramiento del individuo en todas sus manifestaciones, actividades y relaciones, no merece el nombre de verdadera civilización. Hacer hombres inteligentes y sólo inteligentes es darles una cultura parcial; hacer hombres sanos y físicamente fuertes será otra forma fragmentaria de cultura. La especialización en el trabajo si puede ser útil a la colectividad puede presentar el inconveniente o peligro de dejar inertes y atrofiadas varias facultades del individuo. Un hombre puede ser instruido, pero ineducado, puede poseer cultura intelectual y social y estar, en cambio, desprovisto de sentido moral, estar en parte corrompido y obrar en ocasiones como un ser abyecto.

Una civilización que produzca una gran cantidad de ciudadanos cuyo ideal sea únicamente el procurarse el mayor número posible de satisfacciones, sin preocuparse para nada del bien común aun cuando esas satisfacciones sean de carácter artístico, por ejemplo, lectura de cualquier clase de libros, por diletantismo, admirar obras de arte, coleccionar pinturas, etc., etc., no será una civilización sana y fuerte, sus ciudadanos no serán hombres nobles y cultos sino egoístas cuyos móviles serán la concupiscencia, la vanidad y el amor propio, más o menos disimulado.

El método pedagógico por excelencia es aquel que produzca hombres de claro discernimiento, hombres leales y sinceros, atentos siempre al equilibrio interior entre las buenas y malas tendencias, hombres que sepan dedicar una parte del tiempo a la cultura física, hombres conscientes que sepan ser «lo menos animales posible», empezando por adoptar una alimentación casi exclusivamente vegetal, como también dedicar parte del día a una ocupación o trabajo intelectual o manual (ambos mejor) en bien propio y de la colectividad (1).

Hay que obtener en cada individuo el máximo de salud física y de salud moral y ello se traducirá en el orden social. Hay que obtener en cada individuo el «máximo de equilibrio» entre todas sus facultades; no pretender anular las pasiones sino conseguir la flexibilidad de voluntad necesaria para dominarlas, supeditándolas a la conciencia del deber. Es preciso

que desde la escuela aprenda el niño a comprender la belleza interior, el sentimiento estético de las ideas y de los actos, de la misma manera como se le enseña a comprender la belleza de la forma.

.....
I així com la bellesa de la forma,
estimariem la del pensament
la beutat interior de les idees...
el valor harmoniós en cada gest.

Remembrances.—P. M. Turull.—«Sursum!»

Entonces el adulto aprenderá a sentir el placer interno que da el sacrificio temporal o eterno por una noble causa de mejoramiento propio o altruista. Así se formarán los hombres conscientes y reflexivos de mañana, hombres libres de prejuicios que sabrán a cada momento distinguir lo bello de lo inarmónico o contrario a la naturaleza, lo justo de lo injusto, hombres que sabrán vivir una vida completa llenos de entusiasmo por los juegos y paseos al aire libre, capaces de sentir, emocionarse, amar, pero teniendo educadas las facultades internas para saber calmar sus nervios, superar las pasiones cuando esas vayan a cegarles; y en el momento dado su conciencia clara sabrá imponerse y hacer resolver la acción en sentido justo y noble, y sacrificarse si preciso fuese para el bien común, para satisfacer los ideales de Justicia y de Bondad (2).

(2) La profesora italiana Maria Montessori se expresa así al estudiar esa sensibilidad de la conciencia: «Infatti gli animali hanno sempre quell'istinto che è ammirevole, poichè concede loro un potere misterioso: ma se all'uomo manca la sensibilità della coscienza, egli è inferiore agli animali; nulla può più difenderlo dagli eccessi; egli può correre alla rovina propria, alle stragi ed alle distruzioni. Gli uomini senza coscienza sono come animali senza istinto di conservazione: dei pazzi che corrono verso la distruzione».

A che pro l'uomo scopre con la scienza le leggi della conservazione fisica, fino al più minuto dettaglio, se non cura ciò che corrisponde nell'uomo all'istinto della propria salvezza? Se un individuo conosce a perfezione il modo di mangiare igienicamente, di pesarsi per seguire l'andamento della propria salute, di bagnarsi e di fare il massaggio, ma perde l'istinto della sua umanità, e uccide un proprio simile o si suicida, a che valgono tutte le cure? E se non sente più nulla nel suo cuore; e il vuoto lo attira piombandolo nella malinconia, che fa egli del suo corpo nutrito e lavato?

Il bene è vita; il male è morte: la distinzione reale è netta così come le parole.

La nostra coscienza morale è, come l'intelligenza, capace di perfezionamento, di elevazione; ecco una delle più fondamentali differenze con gli istinti degli animali.

Si può perfezionare la sensibilità della coscienza, come il senso estetico, a riconoscere e, infine a godere il «bene» fino presso ai suoi limiti dell'assoluto; e così ad essere sensibili perfino alle più piccole deviazioni verso il male. Chi sente così, è sicuro di essere «salvo»; chi sente meno, deve esser più vigile, e conservare e sviluppare quanto più può quella sensibilità misteriosa e preziosa che conduce a distinguere il bene dal male. È uno dei fatti più importanti della vita esaminare metodicamente la propria coscienza, avendo come fonte illuminatrice non soltanto la conoscenza dei codici morali, ma l'amore. È solo con l'amore che si perfeziona quella sensibilità. Chi non ha l'educazione del senso, non può giudicare se stesso. Un medico, per esempio, può conoscere a perfezione i sintomi di una malattia, sapere minutamente come sono le alterazioni dei toni cardiaci e della resistenza del polso nei mali di cuore; ma se l'orecchio non può

(1) Véanse varios de los capítulos de «La Societat de les Nacions, la moral internacionalista i Catalunya» por P. M. Turull, así como la traducción francesa del mismo (Librería Verdager, Barcelona).

El ser humano es algo más que una máquina, una palanca, una biela en el engranaje social como la cultura germánica pretendió hacer de él. Un hombre encerrado en un taller o fábrica durante horas y durante años consecutivos llegará a perfeccionar su oficio pero quedará atrofiado para otras actividades. Las reformas pedagógicas modernas inglesas del ministro Fisher tienden a obtener una sabia distribución de actividades en cada individuo, siguiendo la teoría que nosotros hemos llamado del «máximo equilibrio». Debemos trabajar para asimilarnos.

Pero en nuestros climas meridionales el hombre es más susceptible de exaltarse, de irritarse, y enamorarse y entonces el equilibrio y la serenidad se pierden. La mujer, la pasión o instinto sexual son causas que desvían al hombre de su camino, pues cuando su acción es persistente le perturban y sólo una especial educación interna (recordemos el esculptismo de Baden Towel fundador de los boy-scouts) pueden crear los resortes automáticos que actuarán en momento oportuno. No podemos negar que el ministro Alba, en España, intentó teóricamente hacer algo en este sentido, en su proyecto de reforma de enseñanza, pero es necesario ante todo crear escuelas de profesores. La reforma debe ser honda para ser eficaz; un hombre, un grupo de hombres sinceros y competentes desde el Gobierno pueden implantar una reforma radical escogiendo un grupo de pedagogos nacionales y alguno extranjero que establezca esa escuela de profesores, dignificando y elevando a un rango de honor esa profesión, con retribución de honorarios y atribuciones y consideraciones que precisen. Esos profesores formarían otros bajo el mismo plan y de aquí saldría una transformación social en pocos años. Pero el pesimismo y el escepticismo no abandonan su campo. La pedagogía está en sus albores. Leamos la vida de los grandes pedagogos como Rousseau, Pestalozzi y vemos que son la historia de un fracaso, sus teorías no son asimiladas, no se halla la fórmula de aplicación práctica y es tal vez por la razón antedicha porque hay pocos «maestros», y también por la movilidad del espíritu del discípulo que tan difícil-

mente comprende y olvida tan fácilmente. Debemos esperar que nuevos esfuerzos aporten las fórmulas de eficacia práctica.

Para llegar a la verdadera cultura es preciso enseñar al hombre a ser sencillo y sincero como un gran niño pero, ¡cuán pocos son los hombres que así obren! ¡cuán pocos esos espíritus a la vez cultos, simples y sinceros! La inmensa mayoría vive en la mentira, el egoísmo, la ficción, la mala intención. El hombre sencillo, de noble y clara conciencia es perseguido y vive en silencio o aislado. Sólo un grupo de hombres de talento, que a la vez que sencillos sepan ser clarividentes y fuertes de voluntad podría implantar sin discusión las reformas pedagógicas convenientes; pero ante la avalancha de los perversos, de los violentos, de los malvados, tienen que «imponerse» y el hecho de la imposición (por laudable que sea el fin) es ya violencia y fatalmente en ella cae el hombre mejor intencionado. Es lo que hacía llorar de dolor al buen Marco Aurelio obligado a ser violento porque era emperador. No obstante, el hombre noble debe siempre luchar contra el fatal destino para mejorarse y superarse en lo posible.

El Egoísmo y el amor propio. — Egoísmo, culto del yo; del yo considerado como entidad autónoma, emancipada, concepto éste que entraña un desconocimiento del ser humano o una voluntad desviada, un estado de inconsciencia referente al verdadero valor de la personalidad. El hombre no puede vivir aislado; existen lazos efectivos y afectivos que le llevan a buscar la cooperación o la compañía de otros seres; la libertad individual está supeditada al respeto, a la libertad o las libertades de los demás. Se ha dicho que «quien usa de libertad no perjudica a nadie», pero ese concepto se presta a desviaciones y excesos lamentables. El hombre organismo es el substratum receptor de la suprema sabiduría, del alma universal, de Dios, y por tanto receptor de un Todo único y por consecuencia entre todos los hombres existe la misma ley, el mismo lazo de aspiración al supremo bien, al supremo conocimiento.

¿De qué proviene en el fondo esa exaltación exagerada del yo? Tiene dos causas, una fisiológica, otra de extravío psicológico. Las causas fisiológicas provienen de la ley de la naturaleza; crecer, expansionarse y para ello hay que nutrirse; de esa nutrición dimana la reproducción, la perpetuación de la especie, ley instintiva, immanente, inflexible, dijo Schopenhauer. El amor es el instinto de reproducción de la especie. De ahí el gozo o satisfacción interna al nutrirse, al devorar alimentos y bebidas (aunque los excesos son perversión, no satisfacción), el árbol que nace fuerte no vacila en matar a los arbustos pequeños por estorbar su desarrollo, no vacila en derribar o apartar otros árboles, ni los desmontes ni los muros contruidos por el hombre. Claro está, no obstante, que otras fuerzas más poderosas: el viento, el rayo, la avenida de un río, pueden a veces vencerle.

El hombre por instinto tiende a derribar cuanto se opone a su desarrollo físico, a lo necesario, y así es en el orden de lo contingente, de su desarrollo y poderío en el orden de la actividad intelectual y social.

En la regulación consciente de lo instintivo, en la continencia, ante el abuso, en la privación y el sacrificio está la manifestación del sentido moral humano. En esa lucha entre el instinto ciego impulsivo y las altas facultades de observación, comparación, conocimiento y discernimiento consiste en el fondo el bien y el mal, la justicia y la injusticia. Ahora bien, ese concepto de exageración del yo instintivo ha venido, viene corroborado y fomentado por el concepto

percepire i toni, se la mano non può apprezzare le sensazioni tattili che dà il polso, a che gli serve la sua scienza?

Invece è il «sentire» che spinge innanzi la percezione.

Ci sono state delle persone che hanno avuto un potere straordinario di riconoscere il bene e il male, come gli artisti della Grecia furono straordinari nel riconoscere le forme normali nel corpo, sulla guida del sentimento estetico. Santa Teresa racconta che quando qualche persona mondana non buona si avvicinava a lei, soffriva come se sentisse un cattivo odore. Ella spiega bene che non sentiva odore alcuno, materialmente; ma soffriva in realtà, non con l'immaginazione; era la sofferenza di un vero incomodo interno che non poteva tollerare.

Sta dunque qui, e non nell'igiene il segreto della nostra vita. Noi abbiamo qualche cosa di più corrottille che il corpo; abbiamo una vita più fragile di quella fisica; e il pericolo delle tenebre incombe su noi. Ecco il segreto dell'uomo.

Se l'uomo perde la sua luce conducente verso un mondo migliore, cade in un abisso, al di sotto di tutti gli animali creati.

Se, come dice il nostro poeta, l'uomo è «crisalide chiamata a formare l'angelica farfalla», non è dubbia la via: egli deve spiritualmente o ascendere o morire.

Perciò non è tutta la vita, seguire le leggi dell'igiene fisica e psichica, ma è solo la vita che attinge dall'ambiente i mezzi della sua purificazione, della sua salute; — quella però che è soprannaturale, chiede all'amore e alla luce divina le forze necessarie alla sua trasformazione.

Infatti non è l'estasi che caratterizza i santi; ma è la lotta reale e vittoriosa tra l'inferior e superiore personalità.

de la responsabilidad humana que con buena intención ha querido enseñar la religión.

La religión cristiana, y la católica especialmente, han predicado el renunciamento a los bienes terrenales, pero al exaltar el sentimiento del libre albedrío, de la responsabilidad personal del yo han hecho un bien y un mal a la vez, pues el hombre olvida fácilmente su fin y el sentimiento del yo le lleva en mil actos de la vida práctica a los mayores atropellos y claudicaciones, al pecado de la soberbia, de la violencia, de la coacción y la falsedad (1). El amor propio ciega al hombre y le hace injusto.

EL BIEN Y EL MAL, LA VERDAD Y LA MENTIRA

Obrar bien es obrar en armonía con la voz de la conciencia universal, con el alma del universo, es estar penetrado de ella; obrar mal es obrar violentamente, inarmónicamente. Hay que inculcar en el hombre la idea de que por encima de todo lo existente, misero y pasajero y en silencio sin fin del infinito planea majestuosa la suprema verdad, la suprema justicia, la suprema equidad.

«Verum est it quod est»; esta máxima debería estar grabada y fija en el intelecto humano y así veríamos desvanecerse los conflictos y miserias provenientes de que cada hombre considere no la verdad general que en lo íntimo de su ser le dicta las grandes reglas del bien, de la equidad, sino los principios, la verdad que él cree conveniente. En resumen, eso es ineducación, indisciplina, falta de cultura y de ejercicio de esa facultad interna llamada conciencia, clarividencia. Las privaciones y la ambición ciegan al hombre, excitan sus nervios fatigados y aquel que predicó la ecuanimidad, la serenidad, se vuelve el más violento e injusto. Hay aquí un fondo orgánico patológico de trastorno funcional o fisiológico en la numerosa mayoría de los casos.

Antes de la guerra y por desgracia no vemos gran variación por ahora, oíamos decir a cada paso en las grandes capitales (en París mismo considerada como capital del llamado mundo latino) que el bien y el mal no existen, y a menudo también oímos repetir (especialmente entre algunos letrados o elementos afines, en nuestra capital y no digamos hasta qué punto en la capital de España), que la verdad ni la mentira tampoco existen; funesta teoría muy cómoda por cierto para encubrir las mayores bajezas, hipocresías y perversidades. Opinamos que el bien y el mal absoluto, como la verdad y la mentira, lo justo

(1) ¡Es que el hombre odia al hombre, porque, si amándose los hombres comprendieran que su principio y fin son los mismos, idénticos, y los que realmente les iguala y comprueban que es vano nuestro orgullo, vanas nuestras luchas por conseguir la igualdad por medio de la fuerza cuando sólo esa igualdad se consigue por medio del amor; si comprendiera que esa igualdad ya existe materialmente manifestada en la vida y en la muerte, y que sólo nos falta para disfrutarla el comprenderla bien, el convencernos de que pedimos lo que ya tenemos y que nos diezmos en estériles y sangrientas luchas por conquistar un derecho que tenemos ya adquirido y promulgado por las sabias leyes de Aquel que «ama» — nos dijo — los unos a los otros, puesto que sois hermanos», entonces la pobre humanidad, redimida del error, entraría en el período hermoso de su cierta redención.

Pero apóstoles falaces, con doctrinas disolventes anárquicas se esfuerzan en encender la llama voraz y destructora de la envidia, de odio, y vertiendo hiel en las conciencias, en los pechos saña y en las mentes confusión, envilecen nuestros estímulos, emponzoñan nuestra fe, y degenerando nuestro libre espíritu, nos esclavizan y atan al yugo fatal servilismo idólatra y grosero...

(Del Carrión, Sevilla.)

y lo injusto absolutos existen y se pueden manifestar en cada caso particular, pero nuestro escaso conocimiento y sobre todo nuestra mala educación y la limitación de la humana mente nos impiden alcanzarle, pero si aprendemos a esforzarnos interiormente, si adiestramos nuestras facultades llegaremos con relativa facilidad, si no al bien absoluto, a aproximarnos mucho a él y en muchos casos a la verdad accidental que pretendemos descubrir, y en las diversas modalidades asequibles consistirá la mayor o menor bondad de cada acto y de cada hombre.

Pero todos sabemos cómo los prejuicios y la trama de los egoísmos y conveniencias sociales coaccionan, aíslan, burlan y ahogan la voz desventurada que sigue rectamente el camino de la verdad, trabajando a la luz para combatir con mayor o menor acierto tales convencionalismos.

Leed, reflexionad sobre la historia de la mayoría de los hombres perseguidos y veréis cómo habrá en ellos un fondo de verdad, de noble rebelión. ¿Queréis mayor baldón, mayor miseria para la historia de la humana mente? Hoy por hoy la sociedad se mueve dentro de un caos de convencionalismos, de hipocresías y de ficciones; la verdadera cultura, la verdadera civilización estará basada en la cordialidad, en la sinceridad del mayor número de los hombres. Ante ese estado de convencionalismos sociales, engañosas fórmulas para contentar las bajas concupiscencias, cubriéndolas con una máscara burlona, claudicaron incluso las religiones que las sancionan y las bendicen. En punto a religión, conocido nuestro criterio espiritualista cristiano, entendemos que las «Asociaciones Internacionistas» deben adoptar el amplio criterio y orientación que se desprende de este artículo, es decir, que para hermanar a los hombres es preciso dejarles para su íntima conciencia el problema de los dogmas cuya consideración será objeto del círculo reducido de fieles de cada iglesia, pero todos los hombres se sentirán hermanos y se comprenderán buscando la creación de un código de moral universal. En ese sentido decimos que los dogmas y preceptos dignos sí del mayor respeto deben ser considerados como símbolos, como ideales o medios para llegar al fin que es el máximo conocimiento de la conciencia universal, de la verdad, de la equidad universales, que se extienden amorosamente, serenamente por encima de todas las miserias luchas y preocupaciones humanas. Jamás los dogmas, como el principio de actividad deben ser instrumentos de coacción, despotismo, violencia, arbitrariedad. Asimismo diremos de la familia, de la cual debe alejarse cuanto signifique coacción, egoísmo, pues antes que el padre y la madre o el hermano mayor estarán la verdad y la justicia. Seamos indulgentes con los hombres, pero luchemos para que cada día se descubra más la verdad y se desenmascare el egoísmo y el amor propio que nos envenenan y nos engañan incluso en los sentimientos de patria y de religión.

Si por la escuela se logra hacer más clarividentes, más sinceros, y mejor intencionados a la mayoría de los hombres, cuánta simplificación se lograría en todos los órdenes de la vida social, leyes, instituciones, etc. ¡cuánto más bella y feliz podríamos hacer la vida!

Bondad es armonía, Maldad es violencia a las reglas de la equidad. Ser consciente de la armonía de los actos, de las cosas, de las ideas, tener sentido estético, he aquí la verdadera cultura, la verdadera civilización. Al hombre consciente le hiere el mal y le indigna la violencia, pues siente atacada la armonía interior de su pensamiento; así como el inconsciente, el ignorante, es a veces atropellado y esclavizado sin

que se dé cuenta, sin que se indigne. He aquí la base de la verdadera cultura educativa, «el escultismo (el culto de la conciencia interior de que nos habla Baden Powell, el eminente fundador de los Boy-Scouts)». Hemos dicho que el bien es armonía, pero esa armonía debe ser sujeta a la clarividencia, al justo valor. Así, una persona puede creerse obrar bien y sentirse satisfecha cuando obra mal, pues obedece a falsos prejuicios que le han inculcado antes que saber elevarse a ese sentimiento de verdad suprema que sentimos existe por encima de todas las cosas y de todas las querellas y de todos los formulismos.

Resumiremos diciendo que la pedagogía debe basarse en enseñar al niño, al adulto a elevarse constantemente a la región elevada donde la conciencia halla la verdad, pues así le enseñará a remontarse en todo conflicto íntimo o querella entre hombres, al porqué, al origen, al hecho que motivó y luego juzgar qué acto fué el causante de los males sucesivos y entonces repararlo, y atacar y resolver netamente su actitud hacia la reparación del daño primitivo, considerado como delito o atentado cometido contra esa ley suprema de bien y de verdad supremos, que por encima de los dogmas y de los prejuicios, el hombre verdaderamente libre siente perfectamente, que su imaginación concibe y su corazón aprueba, dándole una sensación de paz, de calma inefable, interna en el momento en que al bien se acerca. La inquietud es desarmónico remordimiento, error, pero existe la inquietud sana que es el estado transitorio de lucha entre el estado de subconsciencia o de perversión y de error y el estado de bondad de bien a que se aspira noblemente.

El estado de inconsciencia, de ceguera no produce ni la inefable satisfacción ni la dolorosa inquietud; es la negación de la personalidad, la necesidad. Mas ¿cómo gravar en el niño, en el hombre esas verdades tan claras, cómo infiltrarle ese sentimiento de armonía interna, de estética moral, de auto-examen, de auto-educación, de escultismo? ¿Cómo educarle ese sentimiento de belleza interna? Los males que se oponen a ello son, entre otros, la falta de profesores educados en esas teorías, la falta de memoria, los malos instintos, los prejuicios sociales y religiosos. La base primordial es creación de escuelas de profesores, hay que crear buenos profesores, para crear buenos discípulos.

Y ¿cómo lograrlo? Dignificando la profesión, elevando el concepto que de ella se tiene, glorificando la virtud antes que la inteligencia, y en todo caso considerar los méritos o valer de un hombre intelectual como tal, pero reprobándole y no ocultándole su villanía, si ese hombre inteligente es hombre falso o injusto; es decir, infiltrar en la opinión pública ese mayor sentido de verdad y de justicia. El maestro debe ser hombre de gran cultura y, sobre todo, valor moral. En ello está la transformación total de la humanidad, pues habiendo buenos profesores habrá más hombres conscientes, habrá menos malvados, pues la opinión pública clarividente los aplastaría, desaparecería la plaga social constituida por los malos abogados, esa secta que utiliza la mentira, la astucia, el engaño y el espíritu de clase para atropellar y explotar al prójimo, y para todo ello posee patente de impunidad. La vida poco a poco se simplificaría. No perderíamos el tiempo en enojosas tramitaciones y nos quedarían horas para dedicarnos a la cultura física, a investigaciones científicas, a las satisfacciones del arte de la belleza, a laborar la tierra, a gozar del sol y de la vida, saboreándola consciente y moderadamente, y así llegamos a comprender la Arcadia de los poetas clásicos, que va a realizarse en el porvenir. Por desgracia, la mayoría de los hombres resisten,

están atrofiados, embrutecidos y ahogan toda iniciativa generosa; mas sólo así podrá ser verdad la Sociedad de las Naciones.

..

Podríamos extendernos en capítulos inacabables sobre lo verdadero y lo tendencioso, lo bueno y lo malo y sus modalidades y gradaciones, llegando hasta los límites del humorismo y hasta los arriesgados campos de la ironía, pero acabaremos enumerando someramente algunos de los medios que preconizamos para hacer de la Sociedad de las Naciones una revolución de gran trascendencia.

Omitimos tratar del aspecto político, por haber sido objeto de estudio detenido en esta revista.

En cuestiones pedagógicas, conviene la intensificación de colonias escolares, intercambio de alumnos y maestros, organizar la visita y cursos por conferenciantes extranjeros, etc., etc. Escuelas mixtas internacionistas con profesores de dos o más países distintos, inspirados todos en el criterio de armonización y de asimilación de las cualidades que pueden completar las de los autóctonos. La educación escultista aludida.

En lo económico-social, ponerse en relación con los laboristas ingleses y americanos y socialistas más sanos de Francia, Italia, etc., etc., a fin de encauzar las reformas sociales; reducción de horas de trabajo a ocho, seis o menos horas, según sea la índole de la industria o comercio, y establecer turnos de operarios; instrucción y guía a los proletarios hasta los diez y ocho años de edad, a fin de facilitarles el elevar su situación social; intensificar la producción de maquinaria e inventos con premios adecuados para los inventores o perfeccionadores; impuesto progresivo; explotaciones agrícolas mixtas colectivas; bancos agrícolas e industriales; cooperativas; seguros; creación de sociedades anónimas, donde podría el operario obtener cédulas o acciones especiales; «georgismo», expropiación de los grandes terrenos incultos.

Serán los hombres educados en la idea del deber altruista, y así, los que por sus esfuerzos lograrán crear un negocio próspero, admitirían la colaboración de los operarios dándoles participación en pólizas especiales que serían la valoración del trabajo. De Inglaterra y Escocia aprenderíamos mucho en ese sentido, como en el de iniciativa, espíritu de ciudadanía, creación de vías de comunicación, industria alimenticia, vestido, habitación, alimento espiritual o educación. Las asociaciones internacionistas, algunas en sus principios serían mixtas de dos o tres nacionalidades, aunque admitiesen socios de otros países. Preconizamos las anglo-americano-ibéricas o anglo-catalanas. En el punto de vista industrial y comercial secundarían la labor de las Cámaras de Comercio, facilitando la aportación de capitales (1).

(1) He aquí una opinión interesante referente a formar un instrumento económico para la Liga de Naciones:

Il faut que le monde soit rationné pour tout ce qui est nécessaire à la vie et au travail. Le mécanisme existe déjà. Nous possédons des commissions interalliées pour le tonnage, les denrées alimentaires, les matières premières et tous les produits de première nécessité. Ces commissions s'occupent des intérêts des alliés globalement. Elles achètent en gros les produits du monde et les distribuent selon les besoins.

Il faut qu'elles continuent à fonctionner, car si, dans l'état actuel du monde, les denrées insuffisantes et les matières premières étaient livrées à la spéculation, le résultat serait incroyablement. L'élévation des prix dépasserait toutes les prévisions. Quelques personnes gagneraient des millions. Les peuples auraient à souffrir de la famine et des foyers révolutionnaires naîtraient de toutes parts.

El Estado tendría derecho a intervenir fijando un máximo de sociedades mixtas con capital mitad, tercio o cuarto extranjero. El Estado debe poner leyes restrictivas o de prohibición temporal o perpetua para ciertas industrias de lujo, por ejemplo joyas y encajes. No por eso se perdería un país y, en cambio, se facilitaría que se dedicaran los operarios excedentes a otras industrias o comercios de necesidad como los enumerados. Favorecer las asociaciones del proletariado encaminadas a fin cultural, de mejoramiento social universal, y que tuvieran representación en los Parlamentos y Gobiernos.

PABLO M. TURULL.

Mais il n'est pas suffisant que les commissions interalliées continuent à fonctionner. Il faut que leur autorité s'exerce également sur les pays conquis.

«Le mécanisme qui contrôle les articles de consommation du monde, disent les *Daily News*, doit devenir un mécanisme mondial, un système administratif qui dominera les grands trusts — y compris cet American Meat Trust qui constitue une menace formidable — et qui rationnera tous les pays. Pour ces besoins essentiels, le monde entier formera un tout, et les commissions mondiales du tonnage, des denrées alimentaires et des matières premières seront l'instrument économique de la Ligue des nations.»

«Dans les Ruines d'Ampurias»

NOTA MARGINAL

Una de les coses que més enlluernà els poetes francesos del segle XIX, i especialment els de França, va ésser el que podriem apel·lar «l'orientalisme de l'Espanya». L'Espanya ha estat considerada per les necessitats literàries del vuitcent — i aquí no n'escatimarem pas les raons — com una extensió de l'Orient. Tot el que flairava una mica a orientalisme: sensualisme, passió, fanatisme, fatalitat, gelosia, etcè-

tera, tot feren atributs de l'Espanya, aqueixa Espanya de «pandereta» i «pan y toros», aqueixa Espanya moresca, per dir-ho en un sol mot, que és encara el dalit literari de les masses de lectors forans i la passió vivent de centenars de milers d'espanyols.

Victor Hugo, Chateaubriand, Musset, Théophile Gautier, Mérimée i tants d'altres, fins a Catulle Mendès, qui en aquesta darrera dècada ens feia ofrena de la seva equivocada «Thérèse d'Avila», son ja legió els poetes francesos que han cercat a Espanya la «color local», travestint-la, necessàriament, a la llur faiso, i dotant les lletres llurs de pures imaginacions literàries, llavors que ells pretenien donar-nos dades humanes i exposar-nos problemes transcendents arrencats de la viva realitat.

Aquesta recerca de la «color local» s'ha acabat. L'Espanya clàssica, ço és, l'Espanya oriental, ha passat a la llegenda, sense que això vulgui dir que l'Espanya actual sigui una entitat moral realment europea. Els poetes forans ja no canten més «Je me souviens à Barcelone, une andalouse au teint bruni». Si per cas venen a Catalunya, no hi cercaran color local espanyol, sinó fortes inspiracions catalanes, l'ànima milenària de la terra en ses més pregones arrels. L'ànima catalana s'és anat formant com una estratificació, i un de sos estrats és de pura essència grega.

Així ho palesa l'Història, així ho palesen les ruïnes de les velles colònies hel·lèniques de Catalunya. En cantar aqueixes ruïnes, Mlle. Bruguère de Gorgot ha glorificat un caire de la nostra ànima nacional i ha trobat una de les nostres veritables «colors locals». «Dans les ruïnes d'Ampurias», son bell llibre de sonets, representa per nosaltres dins les lletres franceses una fita ben simpàtica, o el començament d'un fet que tots havíem desitjat: ço és, que ja els poetes estrangers venen a nodrir la llur inspiració a Catalunya, i en venir-hi, ara que els podem oferir la nostra ànima col·lectiva netament ajençada, en resten meravellats. Però, com en el cas de Mlle. Andrée Bruguère de Gorgot, qui tan gran partit literari sap treure de ses inspiracions, sovint resulta que els meravellats som nosaltres.

A. MASERAS.

UTOPIA I REALITAT

Dos corrents ideològics han coincidit ara que està per resoldre's la gran guerra. La concepció moderna de les coses superant la vella concepció de l'honor patri, acceptable sols quan es defensa la llar, i s'oposa a la força d'un invasor mogut per l'esperit de conquesta.

L'ofici de les armes dona una exaltació brutal al jo físic i exagera el culte de la força. L'uniforme crea sovint un estat d'inflor cerebral que fa reeixir tot ço que l'home té de més despreciable i baix. Homes hi ha, que perden llur poca densitat anímica en posar-se un uniforme i si alguns conserven la serenitat, és que secretament el desprecien.

El general anglès entrava a peu a Jerusalem, però semblava gairebé un *farmer*. El general Foch i altres francesos i americans, també sembla que s'apartin de l'uniforme, models de senzillesa s'han dignificat a l'adonar-se que lluiten per a tornar a un poble la serenitat que l'imperi del sabre l'hi havia fet perdre. Von Hindenburg i en Ludendorf més de quatre ve-

gades han ensopegat amb el propi uniforme plagat d'armes i pesantes creus.

El vell concepte de pàtria té dos aspectes profundament animals. L'un, el de la pròpia conservació, sacratíssim, quan per la vida es defensa ço que ens és la vida; l'altre el de l'hostilitat de tribu, de remat inconscient, l'impulsió troglodítica. L'home de les coves, pulit, ple de coloraines, en possessió de la pólvora, s'infla de vanitat aprofitant-se dels mals instints que ell en diu honor. És un fet que totes les velles ideologies de la pàtria, de l'honor, de l'amor i fins del tracte formal, van desapareixent? D'aquest dubte inquietant neix el fort desig de perfecció que ens dú a la nova ideologia, que ha rejevenit a molts envellits en l'escepticisme. Per dissort aquells que més riuen, fora del moment actual, lluny de la forta realitat, són els que més es paguen de no fer causa amb els quatre desgraciats que anem pels terrats desvariejant. Per tot arreu veuen fantasmes: Nord-Amèrica encara és per ells un poble d'usurers. Anglaterra persegueix els

pobles lliures!! França és el *desenfrè* i Alemanya, lluitava per a imposar l'ordre...

Els grans escenaris on es manté la gran farsa dels despotismes l'esclat dels uniformes és encara cosa emocionant. Als qui no en fem cas, ens diuen iconoclastes i gent sense fe...

Les noves corrents esperituals, posades ara de relleu, després de llarga gestació en els pobles joves com els Estats Units, on el gran ciutadà, en Wilson, és portaveu dels afanys de perfecció, han pres força de realitat. El sacrifici, terriblement tràgic no ha sigut en vana, potser s'ha donat un pas decisiu vers la perfecció.

Per a assolir la germanetat de les nacions, la pau universal imposada per les democràcies conscients, és precis humillar els imperis de la força cega, fent que els *militars sien una mica més ciutadans i els ciutadans una mica més militars*, perquè fer civisme és crear ciutadans que en un moment donat puguin abatre als adoradors de la força i al mateix temps recordar sovint que tot dret és correlatiu d'un deure i mantenir inexorablement el *contracte social* (Policia ciutadana de les nacions). Els despotes, quan estan a punt d'ésser vençuts es veuen forçats a fer concessions en sentit democràtic, devers l'estricta compliment — màxim de realització — d'el *pacte social*. El príncep, la *Sobirania*, el *Poder legislatiu*, i el *Poder executiu* que són sinó el Poble en ses múltiples manifestacions?

Doncs bé, en ple segle xx, encara s'està lluitant per alliberar els homes de la desigualtat davant de la llei. «Els associats prenen col·lectivament el nom de poble i són en particular ciutadans com participants a l'autoritat sobirana i subjectes com sotmesos a les lleis de l'Estat». En la *Societat de les nacions* les clàusules del pacte social cal supeditar-les a una legislació internacional acceptada per tots els cossos polítics, de manera que cada ú d'ells donant-se al *tol* queda protegit en sa *persona política-social*. Així s'estableix també un *poder legislatiu i executiu internacionals*, i tot ve resumit en el principi de pacte que diu: *«l'aliénation totale de chaque associé avec tous ses droits à toute la communauté; car premièrement chacun se donnant tout entier, la condition est égale pour tous, et la condition étant égale pour tous, nul n'a intérêt de la rendre onéreuse aux autres.»* (1)

Vanini era un desgraciat frare napolità, citat per Voltaire, predicador fogós, disputador acalorat, que va rodar bona part de l'Europa, subtilitzant sobre qüestions teològiques, renovadores de cert platonisme. Era tan impulsu que prompte es va fer tants contraris com teòlegs trobava i per fi es va atraure tota la dolenteria ignorant, que el va acusar d'ateisme.

El desgraciat Vanini també era home que especulava en medicina i tenia a casa seva un gros garipau dins un vas d'aigua. Aleshores la salvació no va ésser possible car es digué que el garipau era el Déu que ell adorava, i la facció acusadora el va trobar exorcisador; foren interpretats torçadament certs passatges dels seus llibres i en Vanini fou condemnat a mort. Una mala fi tindrien molts Vaninis moderns si no s'emprenguessin la propagació dels ideals, de comú acord, fortament units, contra de els mals intencionats.

II

Amb la fi de la guerra, essent la victòria de les joves democràcies, triomfaran els grans desitjos de redempció, iniciant-se el capvespre dels imperialismes. Les autocràcies es destrueixen mútuament: la missió de Prússia potser es va acabar, en el sentit bèlic, al destarotar l'Imperi teatral de Napoleó III. ¡Sedán...! Una bofetada al papat...

En el món quasi tot està per fer. Hi ha encara a l'espai moltes idees que no s'han incorporat a la vida. Si els Babeuf, els Proudhon poguessin contar el número de sos pensaments portats a la pràctica, després de la decepció, s'haurien de convertir en obrers manuals de la seva obra. Siguem-ho tots de les noves concepcions dels valors anímics.

De totes les utopies hi ha una petita part practicable, a costa d'un sens fi de sacrificis, empero així és l'única manera d'avençar, donant-se a la utopia.

Molt s'ha parlat de l'esperit de les races, de les moltes manifestacions dels pobles per mig de les quals podem esbrinar i definir la característica que estableix la diferenciació. No sols se n'ha parlat amb fins purament científics sinó que subtilitzant i portant les coses a un terreny indecís on sols és possible servir-se de les armes imaginatives esgrimides per els mals instints, s'ha arribat a desorientar i per fi a fer caure en un dubte inquietant als homes que es prenen les coses en serio. La literatura, les belles arts, les constitucions polítiques marcant la sensibilitat i per lo tant l'intim modó d'ésser dels pobles i així sentant aquest precedent han cantat els privilegiats de tots els països les excel·lències de les tradicions íntimes, filosòfiques, treient en clar, i aquesta és la veritat, que els pobles greco-latins han sigut sempre flagel·lats per la superioritat potencial dels bàrbres, *races sementals* que n'ha dit en Valle Inclán, i a la vegada aquelles han sigut vençudes per la densitat espiritual greco-latina. La unió Nordamericana, la terra dels Channing, Emerson, Longfellow, els grans defensors de la llibertat, el gran orador Sumner i Brown, la filla més jove de la gran tradició, és l'encarregada de mantenir el contacte entre aquells pobles destinats a purificar-se mútuament.

Lliure Amèrica de tot el rosc de les velles ideologies de l'Europa, fora de chauvinismes i més lluny encara del *dérouledisme* patriòtic i demés vicis nacionals, deu ésser la iniciadora de la gran *Societat de les nacions*. Més tart la llei universal rellevarà a n'aquest gran poble de la tasca aglutinant que actualment s'es imposada. De la guerra de secessió, profundament tràgica, en va sortir l'alliberació de l'esclavitud; de l'actual guerra en sortirà l'exaltació del dret natural...

L'ideal de la *Societat de les nacions* és el que ens ha de portar per camins de perfecció.

JOAN PLANELLA.

Aconcellem a nostres llegidors l'adquisició dels números anteriors de «MESSIDOR», car així podran fer-se càrrec de la relació que serveix els treballs publicats, i de l'orientació que els inspira, completant-los, i el·laborant un criteri definit.

Aconsejamos a nuestros lectores que adquieran los números precedentes de «MESSIDOR», pues así podrán hacerse cargo de la relación que guardan los trabajos publicados y de la orientación que los inspira, completándolos, y elaborando un criterio definido.

MISSATGE DIRIGIT AL Sr. AMBAIXADOR D'ANGLATERRA, Mr. HARDINGE

Heus-aquí, el text interessant del missatge que Catalunya adreça a l'il·lustre Mr. Hardinge:

«Excel·lència:

«Regraciem vostres paraules nobles i gratíssimes, adreçades a la Catalunya d'avui, hereva d'un esperit secular avui amb força definitiva reafirmat; les regraciem com a dignes de l'Anglaterra ideal, terra eternament plàstica de totes les espontaneïtats polítiques: instauradora de la més flexible i folgada germanor de pobles que mai hagi portat el nom d'Imperi; lliberadora, entre les altres mars, de la Mediterrània, i això amb tanta d'eficàcia, que fins ha ajudat a florir per les seves vores la llibertat de vells pobles postergats, que vivien enyorivols d'una dignitat antiga.

«Catalunya es plau a saludar i a fer honorament a la magna Anglaterra, esdevinguda centre del món. De *this precious stone set in the silver sea*, com l'anomena el més universal de sos fills, n'ha vingut la cabdal influència filosòfica, per Llorens i Balmes, a l'actual renaixement català: el Patriarca d'aquest

renaixement, Milà i Fontanals, exalça el llenguatge i la història nadiua sota la vívida suggestió medievalista del Walter Scott. D'Anglaterra ha après assíduament i inoblidablement la nostra política nacionalista, i a Anglaterra es giren avui nostres poetes, ben sovint traductors comentaristes de vostra literatura immortal.

«Cap paraula no podia ser-nos més confortadora ni més estimulante que la paraula amiga de l'alt representant d'Anglaterra i ens darem per ben compensats de l'antic abandó, per Vós generosament reconegut, només que podent respirar en una era nova aquell aire de veritat i de respecte a la veritat que ha d'instaurar per tot el món el simple fet de la vostra magnífica victòria, el nou Nadal agençat amb el glèvol anglès.

«Josep Puig i Cadafalch. — J. Vallés i Pujals. — Josep M.ª Blanc. — Vicens Ferrer Bertrand. — Pere Rahola. — Paul M. Turull. — Josep Carner. — Josep M.ª López Picó. — Alfons Maseras. — Joaquín Folguera. — Josep Obiols. — Carles Soldevila. — Pompeu Crehuet. — Alexandre Plane. — Josep Aragay. — Lluís Massot.

ISAAC ALBÉNIZ I ENRIC GRANADOS

En recordar aquests noms gloriosos, tothom hauria de saber ço que han fet les personalitats qui els portaren, quina és la obra llur meritíssima i perdurable que ha obert (amb algun altre més), una època de renaixement musical a la Península.

Deixebles ambdós d'En Pedrell, n'han rebut sos avisos; mes llurs ànimes s'han modelat per si, assimilant-se els aires de la pàtria amb el seu temperament, personalíssim, en cada un d'ells, que els fa distingir ben marcadament; encara que hagin dut el mateix fi, identificant-se d'esperit.

Són representatius d'una època, i ben merescudament han estat consagrats per tot el món.

Catalans tots dos, anaven a pouar sovint sa inspiració en la melodia nomenada espanyola: l'Albéniz, impressionista de les costums populars, ple de fortitud o d'enyorances planyivols, avassalla per les riques sonoritats aràbigoespanyoles. Amb En Granados passen els mateixos germens, com en altre ambient d'esquisits ropatges, quedant la melodia transfigurada altrament: més elegiaca, més senyorívola.

Isaac Albéniz nasqué a Camprodon, la terra forta i sanitària de muntanya, en maig del 1860.

En sa vida agitada passen un cúmul d'aconteixements: un frissar, un bellugueix, un canvi de llocs..., de mestres, que fa de sa vida una de les més accidentades i pintoresques.

En totes ses obres ressalta el colorit, fort o suau, però sempre segur; cantant el sentiment del poble i tradicions regionals. Frescos i atraients com pocs són aquells *Cants d'Espanya*; com les característiques peces de la *Suitte Espanyola*, i de l'altra suite (*Recuerdos de viaje*).

Les sonates, maçurques, dances, tot serveix per a descobrir un temperament saborós i ric de natura.

Però allí on l'ha deixat més marcat, sa obra cabdal que retrata més son geni és *Iberia*: aquelles pàgines tan pianístiques, endemoniades de tècnica aclaparadora, de virtuosisme extremat, són d'una musicalitat plena de vida rítmica ves-santa de braó.

En Malats la prengué amb tot son entusiasme, mes l'autor no pogué fruir del gran triomf que amb ella obtingué en el nostre Palau de la Música l'any següent a sa mort desoladora.

Des de allavors figuren aquelles pàgines sentre el repertori dels millors virtuoses i recorren amb altres obres seves arreu del món musical.

Aquest malaurat artista moria el 19 de maig de 1909 a Cambo-les-Bains, i fou enterrat en nostra ciutat el dia 6 de juny del propi any.

N'Enric Granados veié llum a Lleida el 27 de juliol de 1867 i morí en 1916 arrencat en el flo-reig del seu talent, per la brutalitat de la guerra inhumana, folla, quan ell, tan pacífic, tan humà,

ISAAC ALBÉNIZ

venia amb la sua esposa vers la pàtria, per a gaudir un poc amb llurs fills de la glòria que ja ressonava a l'entorn del seu nom.

Era En Granados un artista elegit. Sa música, encara que no original del tot, doncs porta la influència d'En Pedrell i Albéniz, és, no obstant, personalíssima, i l'element aràbiga-espanyol que li serveix de base queda subtilment aristocratitzat al passar per son temperament d'artista excepcional, veritable poeta.

Són ses belles pàgines eflorescències sinceres de records íntims o perfums regionals, que, més que assimilacions, són esplais d'ingènua naturalitat, com flors del seu cor somniador, de vident.

Sa sensibilitat particular la posa en totes ses obres: unes d'ornamentació oriental, fina i alada; altres amb afinitats de la raça eslava, que esclata a voltes en tempestes de nostàlgia.

En són bones proves l'*Allegro de concert*, premiat a Madrid pel Conservatori, en públic concurs, i destinat al darrer any de carrera.

Les tan atractives *Dances Espanyoles*, per les que rebia felicitacions dels ja reconeguts, com són En Beriot, Cui, Guigourt, Grieg, Saint-Saëns, Massenet i altres.

Les seves *Murcianes*, *Valencianes*, *Valsos poètics*, *Valsos romàntics*, *Estudis expressius* i *Cançons amatòries* guarden el bell perfum de les flors d'aroma esquisida.

Les *Goyesques* són el punt culminant de sa carrera, i tant aquí com a París foren molt celebrades, reconeixent-les-hi el brillant lloc que representen en el modern repertori de piano.

Posades en forma per òpera, sigué estrenada aquesta (amb un èxit del que es feu ressò tot el món musical) al Gran Teatre Napolità d'Opera de Nova York, el 28 de gener de 1916. I quan, invitat pel President dels Estats Units a tocar en la seva residència, pert el vapor que l'havia de portar a Espanya i pren la via d'Anglaterra, s'enfonsa amb sa esposa en el torpilleig del vapor *Sussex*, on ell s'anaven. I així la brutalitat germanica assassina a uns pares que corrien impacients vers llurs infants, vers la seva llar.

Era En Granados també un pianista interpretador, ben personal, de tocar viu i expressiu, i ben envejable per la claretat i la seva manera tan singular i bella.

Com diu En Jean Aubry, al donar a conèixer a París les seves *Goyesques* i les *Tonadilles*, «...En Granados interpreta ses obres d'una manera desesperant per als millors pianistes; i amb tals intencions, que un hom no coneix veritablement les seves obres sinó després d'haver-les-hi sentides...»

ENRIC GRANADOS

¡I pensar que és ¡la Guerra!, aquest monstre sedejant de sang ignocenta, el qui ens robà aquest artista en sa plena carrera i haver-hi qui senti entusiasmes bèl·lics encara! ¡Homes! ¿Sou homes?

LL. ALBERT — M. MULLOR.

(Dibuixos de Ismael Smith.)

LA QUESTIÓ OBRERA I EL NACIONALISME

Dèiem en un article publicat a *La Veu de Catalunya* (1) a propòsit del naixement d'una «Joventut Nacionalista Obrera», la conveniència i la necessitat de que la força que el moviment treballador representa s'unís i s'ajuntés amb el Nacionalisme per a la millor defensa dels ideals de Catalunya a fi de que l'obra de conjunt que el Nacionalisme marca es trobés plenament enrobustida amb el concurs de tots els estaments socials. Senyalàvem a l'obrerisme una valor positiva política, explotada fins al present pels que n'havien fet un medi per a satisfer particulars ambicions, però no parlàvem d'aspectes socials ni volíem arribar a l'entranya de les lluites i obcecacions que tantíssim agreugen un problema de si mateix difícil de resoldre. Sentàvem una única conclusió: que l'element obrer devia solament recordar-se que era en exclusiu català, que Catalunya es trobava amb el fet de la seva Nacionalitat que portava inherent la reclamació del dret que del fet es derivava i que per assolir-lo cap fill de la terra catalana podia regatejar-li aquell esforç que és precís per a l'obtenció d'un èxit indiscutible.

Ço que dèiem ho repetim avui integralment. El Nacionalisme no pot parlar del problema social, de resolucions a emprendre, fins que Catalunya tingui ço que és objecte de la seva primordial finalitat. El Nacionalisme governamental, per mitjà dels ex ministres Cambó i Ventosa, va iniciar una directriu falaguera que no era altra cosa que el començ de ço que deu operar-se quan se pugui desenrotllar un ample programa de govern; mentres el moment de desenrotllar el programa no vingui, no procedeix presentar a la polèmica un assumpte que porta anexe una fonda convulsió que separaria les forces del gros conjunt imprescindible per a una seguretat en el triomf.

L'obrerisme català presenta característiques pròpies que el diferencien de l'obrerisme d'altres

països; per això no creiem amb l'eficàcia de certes doctrines inspirades en principis d'agitació universalista, perquè un moviment obrer mundial ha de topiar per força amb les corrents oposades dels interessos personals de cada Estat; aquesta és una raó innegable que es palesa contínuament. Podran venir transformacions que canviïn de soca i arrel la manera de ser de la societat actual, però neguem que pugui existir aquesta transformació destruint els elements inicials ètnics que es tradueixen en les diferències de raça, de llengua i de costums per a constituir les diverses nacionalitats qual vida la pau de la gran guerra acaba de proclamar *urbi et orbi*. Davant d'un postulat com el que presenta el Nacionalisme, és lògic suposar que l'obrer de Catalunya no es deixarà conduir per l'efecte d'unes paraules buides que es troben mancades d'un fons de solidesa i, per tant, privades de tota efectivitat tangible. La resolució del problema obrerista a Catalunya va paral·lela amb la del seu Nacionalisme; el dia que Catalunya sigui autònoma, aquell dia començarà la resolució que tots els estaments socials volen i desitgen. I la resolució vindrà sense estridències, rebutjant l'execrable violència com un arma que degrada al qui l'esmerça. No és amb sang com s'obtenen els aventatges que s'esperen ni és amb agressions covardes com es dignifiquen i enlairen els ideals. L'obrer de Catalunya no deu deixar-se portar per l'instint, sinó pel seny. I el seny és la millor guia que li farà comprendre quins són els deures de patriotisme i d'on i com ha d'arribar al benestar que ell persegueix.

La propaganda que es fa amb mires tendencioses és la que enlluerna més promptament. La puresa d'un ideal, despullada de gales aparatoses que són les que de primer entuvi sedueixen, sembla més àrida a l'examinar-la amb lleugeresa i no volguer apreciar-ne l'impuls que és causa de la seva vida; el Nacionalisme per la massa obrera era mirat amb certa recança perquè no el comprenien tal com ell intrínsecament és. El Nacionalisme apareixia davant dels seus ulls com una actuació partidista, disgregadora, quan el Nacionalisme vol dir agermanar les consciències per a disposar-ne en utilitat de tots; veus-aquí perquè el nostre Nacionalisme mai ha parlat d'orientacions socials, sinó de Catalunya; veus-aquí perquè el Nacionalisme ha vist catalans i no patrons i obrers, rics i pobres. ¿Vol dir això que el Nacionalisme no faci cas del problema social? N'aprecia la seva magna importància, però sab que la importància, per magna que

(1) Edicions del dia 29 d'Octubre darrer.

Nota de la Redacció.

Encare que estimant en molt les apreciacions del distingit publicista Sr. Bular, opinem que la solució dels problemes socials es imminet: aquí com en tot el mon. Com també opinem que el proletariat català en interès propi deu ésser ans que tot nacionalista. Tot pot i tot deu armonitzar-se. Cal que les qüestions socials sien estudiades i resoltes en sentit nacionalista paral·lelament a les qüestions polítiques i econòmiques nacionals i cal també que tot moviment social sia universalista, es a dir, orientat en harmonia amb els mes amplemment organitzats, justos i prudents moviments internacionals ço no vol dir que dins d'aquesta orientació internacional no hi càpiguen les diverses modalitats de cada poble. Altrament, fora restar reraçagats boi esperant la solució de l'autonomia que per dissort no és possible garantir encare en quina data serà.

sigui, deu posposar-se a la imprescindible conveniència de l'essencialitat que la inspira.

En Cambó va dir-ho clarament en la darrera conferència donada al Teatre del Bosc. No hi han problemes dogmàtics de forma de govern; no hi han qüestions prèvies a resoldre. Es Catalunya sola la qui deu regir per damunt de nosaltres; les diferències que als catalans puguin ser-los un obstacle per a realitzar un esforç col·lectiu deuen abandonar-les, que res signifiquen enfront de ço que és més cabdal i d'una exigència més immediata.

Si l'obrer català en veritat estima a Catalunya, ha de comprendre allí on radica el bé que deu moure'l i el mal que li convé desterrar. I la confiança en Catalunya li mostrarà que el seu desig és desig de tots els catalans, lo qual és penyora sagrada del compliment de la qüestió que vivament li afecta com afecta també a l'interès suprem de Catalunya que vol gaudir d'una pau social creadora de la seva poixança econòmica, base de prosperitat i deu de riquesa, que és la que fa créixer als pobles.

ALEXANDRE BULART RIALP.

LO QUE QUIERE EL SOCIALISMO

El socialismo quiere una sociedad en la cual nadie pueda enriquecerse con el trabajo ajeno ni vivir sin trabajar; en la cual quien no trabaja no tiene derecho a que nadie le dé de comer, en la que trabajando todos el trabajo no sea excesivo para ninguno y por lo tanto no embrutezca ni torture a nadie y dé al trabajador el tiempo y el modo de descansar sus fuerzas, de atender a su familia y de cultivar su espíritu; quiere que cese esta necesidad fatal, que para atender a la oficina, o taller quita la madre a los hijos y los hijos al hogar y a la escuela, extenuando y corrompiendo mujeres y niños, perpetuando la ignorancia en la multitud, sembrando la muerte entre los débiles; quiere que concluya esta competencia desenfrenada que es la causa de tantas bajas pasiones, angustias y ruinas, el deseo de adquirir, el miedo de perder, esta lucha feroz de hombres que se disputan a mordiscos el palmo de tierra, el bocado de pan.

Es necesario que los hombres se pongan de acuerdo por todos los medios posibles para formar una gran familia de trabajadores y entonces cuando estaremos familiarizados, asociados, como un solo hombre, conseguiremos nuestros lemas que son: Socialismo, Democracia y Justicia.

F. FARRÉ.

EL VENT DALT DEL PUJOL

*Dansa el vent dall del pujol
amb una gràcia infantina
i es rebat per l'herba fina
daurada del bes del sol.*

*La llenca del cel és pura
com un cristall resplendent,
i el blau, de tant blau, fulgura
de la carícia del vent.*

*L'esquiva beutat de l'hora
turmenta el meu esperit,
sent la inquietud d'aquesta hora
caragolar-se en mon pit.*

*Per un camí que enlloc mena,
camino amb el goig obert
de sentir-me tota plena,
l'ànima del dolç concert.*

*Vibra el setí de les plantes
al pas del breu amador
ple de gràcies voleiantes,
com el pòl·len d'una flor.*

*La frescor de ses besades
és per mi un dolç torbament:
—totes les boques plegades
no besen millor que el vent.*

*Jo sent ma vida embellida
dels deliquis del moment;
com el dolor pren fugida
i el goig diu la cançó ardida
dintre la gràcia del vent.*

VÈSPER I LES FONTS

*Flautegen dintre la nit,
els rossinyols. Per les prades
del cel, surten les ramades
d'estrelles... Dolç, abellit
de les llums més delicades,
vèspers, guarda les cabrelles.
Pel pastor i les ramades
sospiren les fontanelles...
Quan 'riba l'hora de l'alba
i la llum és grana i malva,
vèspers reclama els estels;
i al davant de ses ramades
baixa a les fonts ensonyades,
a abeurar-les de ses mels...*

LLUIS G. PLA, PVRE.

LA VEU DELS MEUS PASSATS

LEMA: *Invocació.*

*Llarga teoria — d'ombres ancestrals
figures silentes — visatges amics
llarga teoria — d'estranyes siluetes
surgint del misteri — dels temps esvaïts!...
Sent en mon albir — quelcom bategar
de vostre pensar — de vostre sentir
quan viu dintre meu — crudel desconort
o bé quan m'anima — torbador desig
i l'amarc torment — de la solitud
entra perfidiós — en mon esperit.*

*Mes si per la lluita — me sent defallir
els bons avis meus — me diuen tot baix
paraules d'amor — que tornen la calma
dintre de mon pit — i llavors m'apar
que só floració — de l'arbre vivent
del llinatge meu — i volo portat
vers altes regions, — vers el temple excels,
on viuen bellesa, — virtut, veritat.*

*Oh! nobles passats — saó de ma terra,
ardida niçaga — d'arrel catalana
quelcom me llegàreu
de vostra virtut — senzilla i austera,
si bé qualche volta — d'aspró un poc avara.
Altres, me portàreu,
la gràcia lleugera — dels vells trovadors
d'Aupèrnia, Provença, Conflent, Rosselló;
quiscuns, me llegàreu,
l'esprit de revolta — contra l'injustícia
i un bri d'inquietud — d'insomni i follia...*

*Llarga teoria — de mos vells passats,
ombres estimades — jo us invoco enear,
donàume la llum — donàume l'amor!
i ungida de gràcia — pels gais trovadors,
la sana sapiència — dels bons catalans
feu que de la lluita, — pugui triomfar!*

PAUL M. TURULL.

EL PROPIO PLACER Y EL EGOISMO FAMILIAR ⁽¹⁾

León Tolstoi, el venerable escritor ruso, en su magistral libro *Resurrección*, la más sincera, la más veraz, la más real de las novelas que sobre asuntos penitenciarios se ha escrito desde que el mundo es mundo, dice que parece ser que cada hombre vive solamente para sí mismo y para la consecución del propio placer, hasta el extremo de que las palabras expresivas de las dos ideas más sublimes que existen, *Dios* y *El Bien*, son ya palabras vacías de sentido.

Tal aserto es demasiado verdadero, desgraciadamente, para que admita réplica alguna y en él debe buscarse la raíz, el origen de todas las grandes injusticias, de todas las grandes crueldades humanas. porque el defecto apuntado por el apóstol ruso, radica no en una colectividad ni en una institución determinada, sino en todos y en cada uno de los hombres y, por tanto, toda acción, toda obra que éste intente realizar, ha de llevar forzosamente un vicio de origen, irremediable en su desenvolvimiento, atacable sólo en su punto inicial. Todo cuanto se pretenda, todo cuanto se labore que no sea en este preciso sentido, ha de traducirse en un estéril trabajo, en un tiempo lastimosamente perdido. Es como si

quisiéramos exterminar de un terreno la mala hierba y para ello nos limitásemos con arrancar las hojas, el tallo, los ponzoñosos frutos, pero sin extirpar la raíz; a los pocos días la planta volvería a recuperar su antigua lozanía.

Y es inútil que pretendamos animarnos con las vanas esperanzas, con las conocidas utopías de siempre; son necesarias resoluciones más radicales; lo que hace falta, pues, no son persecuciones empíricas, sino renovaciones audaces y fecundas.

Porque es muy difícil pretender una sublimación de la conciencia universal, sin la previa sublimación de la conciencia nacional, y ésta sin la de la familiar. Es éste uno de los pocos casos en que la revolución ha de venir de abajo.

Hasta que a los hombres en el seno de la familia no se nos enseñe que la libertad consiste — como Castelar afirmaba — en sujetarnos a nuestra propia razón, no podemos esperar una justa libertad internacional, porque nadie en su fuero interno tendrá una equitativa noción de la libertad.

Es esto tan cierto, que si estudiásemos la historia de la evolución que ha dado origen al Estado — única que en el momento actual nos puede dar una idea aproximada de la que tendrá que sufrir éste para llegar a una Sociedad de Nacio-

(1) Véase nuestro artículo «Libertad y utilitarismo» publicado en el número 13 de esta Revista.

nes—veríamos que esta historia no es más que la historia del egoísmo, la historia de la necesidad y utilidad humana.

Examinad, en efecto, el proceso que ha sido necesario seguir para llegar a la formación de la Sociedad política independiente por antonomasia: el Estado, la más alta de las creaciones del hombre según Cicerón, que decía que «jamás el hombre se acerca tanto a la virtud de los dioses como cuando se ocupa en la fundación y conservación de las ciudades», estudiad su formación genésica tomando como punto inicial la familia que da origen a la *gens*, pasad por la tribu, la ciudad, el municipio y la región para llegar finalmente al Estado, patrimonial y absoluto de los tiempos medioevales, al más o menos democrático de la época presente ¿y cuál será la única norma informadora que hallaréis en tal evolución? El desconocimiento absoluto del verdadero concepto de la libertad, el utilitarismo de Bentham que funda la base del Derecho en la felicidad del mayor número posible de hombres, la *maximización* de la misma escuela benthiana que en último resultado ha preconizado sólo la teoría del placer.

Aun a despecho de nuestra racionalidad hemos sido desde los tiempos más remotos tributarios adocenados del placer, de la utilidad y de la necesidad, raras veces del altruismo y de la abnegación. Y cuando en la humanidad ha aparecido un Redentor, un abnegado y un altruista, ha sido crucificado por las multitudes.

En los más pretéritos tiempos, el hombre se organiza en familias porque es *necesaria* tal institución, para la conservación de la especie—sentimiento natural y, por tanto, instintivo—y porque la cree *útil* para la satisfacción de sus necesidades.

Necesaria para la conservación de la especie, puesto que la tal conservación sólo en la familia es posible de una manera perfecta por lo menos, y útil para la satisfacción de sus necesidades, porque el hombre las tiene de orden físico y de orden moral y unas y otras sólo pueden ser satisfechas por sus semejantes. La ley de la distribución del trabajo es tan antigua como el mundo mismo, y si el hombre en los tiempos remotos la ignoraba, conocía, no obstante, sus efectos y estudiaba el mejor modo de beneficiarse con ellos. Además, el hombre necesita quien le cuide en sus enfermedades, quien le condimente las viandas de la comida mientras él se procura las de la cena, necesita de protección en su infancia y de apoyo y amparo en su vejez; incluso en las necesidades de orden moral necesita el hombre de la cooperación y auxilio de sus semejantes, puesto que le es preciso, con precisión primordial, amar y ser correspondido en su amor y

esta necesidad es tan imperiosa, tan ineludible, que uno de los primeros cuidados de Dios, después de criar el hombre, fué el de procurarle compañera, y es tan esencial en el género humano, que todos los historiadores de Robinsón, cuando éste se halla en su isla falto de semejantes a quien amar, le hacen buscar el amor en los animales y después en un hombre de raza diferente a la suya; el hombre, por fin, tenía también necesidades religiosas y el culto a los lares, le hacía pensar en la conveniencia de un descendiente—el hijo primogénito—que continuamente remozase, que perennemente mantuviese encendido el fuego sacro, pues de lo contrario su alma vagaría perdida y errante. Y la satisfacción de todas estas necesidades, el logro de todos estos deseos, sólo podía hallarlos uniéndose en familias.

Véase, pues, cómo no son precisamente los sentimientos más puros y nobles, según vulgarmente se cree, los que han precedido y dado causa a la formación de la familia, sino otros más mezquinos y más interesados.

Michelet ha dicho que la madre es la mejor escuela; del todo conformes, aunque quizá hubiese sido más acertada su frase si hubiese dicho que la buena madre es la mejor escuela de buenas costumbres; pero no es menos cierto que la familia en conjunto es la escuela primaria del más refinado egoísmo y digo refinado, porque por arte de *birlí-birloque* al parecer, este egoísmo se presenta como el más puro, el más noble de los altruismos.

Y si la familia—a la que el propio Rousseau, llama la única sociedad natural a la vez que la más antigua—es el más firme sostén del Estado, si la familia es una sociedad que pone en relación al individuo con el Estado, hasta el punto de haberse afirmado que «el hombre forma parte del Estado por medio de la familia» ¿no es evidente que tales defectos se han de dar también en la Sociedad política independiente por antonomasia enormemente corregidos y aumentados?

Hasta aquí, el aspecto sociable del hombre representado en la familia, la que juntamente con la religión, el culto más o menos perfecto y la creencia general en una vida ulterior, encontramos siempre como algo consubstancial, inherente a la misma naturaleza humana, por más que nos remontemos a los períodos más antiguos de la Historia.

Claro está que en todo lo que dicho queda hemos considerado a la familia en su acepción más lata, esto es «como el conjunto de personas que viven bajo un mismo techo, subordinadas a un superior común y unidas por los vínculos que se derivan inmediatamente de la ley natu-

ral» (1), acepción que constituye ya una verdadera categoría histórica. Pero también en su acepción estricta, o sea entendiendo por familia el conjunto de personas unidas por los lazos de parentesco o de sangre, sucede lo mismo, o peor aún, puesto que en este último caso la misma sangre impone, repugne o no al sentimiento, lo que de otra suerte se es libre de escoger.

Y téngase en cuenta que hasta ahora, hemos visto sólo la cara de la medalla, el aspecto más halagüeño de la cuestión, pero véase el reverso y con él la perturbadora tendencia del hombre a ensanchar siempre el círculo social en que se encuentra encerrado, intentando moverse con más facilidad y una mayor libertad, sin que para ello sean obstáculo los derechos de sus semejantes, ya que en cuanto constituyen tal obstáculo finge desconocerlos.

El hombre nace en una familia, en ella se cría, en ella se desarrolla y ella satisface, por la mano de sus padres, todas sus necesidades. Con diligente cuidado se provee a su alimentación, se cuida de su lecho, se le cura en sus enfermedades, se le procuran adecuadas diversiones, se le enseña una religión y, sobre todo, amándole se atiende a la primera, a la mayor, a la más primordial de sus aspiraciones.

Y el hombre en su minoridad, aun dentro de su candorosa inocencia, comprende que necesita de la familia y en su infantil pensamiento vislumbra ya que ésta es para él una sociedad necesaria. Por esto piensa con horror en la muerte de sus ascendientes, por esto busca con afán el regazo materno y la caricia paternal, porque tiene el hogar un ambiente dulce y agradable y un placer inefable produce la estancia en él. Y es que en él se respira felicidad, afecto, amor y sobre todo necesidades, utilidades y placeres satisfechos. Por esto lo estima.

Pero llegan los hijos a los umbrales de la juventud, están próximos a la mayor edad y las ideas de emancipación arraigan en su mente al mismo tiempo que se debilita su afecto por la vida familiar de antaño.

El niño de ayer es hombre hoy y ha llegado a la edad predominantemente egoísta; se halla ya con fuerzas suficientes para satisfacer por sí mismo sus propias necesidades, sus propios placeres — entiéndase: para pagar a quien ha de satisfacer sus necesidades, a quien ha de proporcionarle sus placeres, — y la familia deja de serle necesaria y empieza a parecerle molesta. Venera a sus padres, los respeta y los ama, por tradición principalmente y también y en segundo lugar,

porque comprende sacrificios que es probable que él no retribuirá. La mujer, más débil que el hombre, aspira a entrar inmediatamente a formar parte de una nueva sociedad, en la que la dignidad de la esposa, substituya a la subordinación de la hija y piensa en el matrimonio como principio informador de su existencia.

El hombre, más fuerte que la mujer, digase lo que se quiera, puede prescindir por más tiempo de la sociedad familiar y, por otra parte, el atractivo misterioso de lo vedado le incita a la vida nómada durante algunos años. Y es que el hombre encuentra ya limitadas sus energías y quiere desarrollarlas, tanto, cuanto sus aspiraciones o sus sentimientos lo exijan, y en este estado las cosas, la familia no le es útil ni mucho menos necesaria y la reconvencción paterna le molesta, la observación materna le hastia y todo el engranaje de la máquina familiar llega finalmente a pesarle.

Más que el amor a una mujer, mañana el horror a la soledad de la vejez, el miedo al otoño de la vida no dulcificado por los sazonados frutos, o el ridículo del celibato ya entrado en años, le harán desear el placer de las caricias filiales y le impulsarán a formar una sociedad análoga a la que él abandonó y que seguirá análoga suerte que ella. Sus hijos satisfarán en la nueva sociedad la necesidad de compañía de los padres y los padres a su vez y en reciprocidad cuidarán de las necesidades de sus hijos.

Y nada más, y así siempre, siempre como si otorgásemos un contrato de préstamo, o mejor aún, de obligaciones mutuas. El padre queriendo que la familia esté constituida a su imagen y semejanza; los hijos a su vez, pretendiendo romper todo vínculo de sumisión y vasallaje y llevando todos, padres e hijos, un sedimento de egoísmo que ha de perjudicar a cuantas sociedades superiores entremos a formar parte.

Y lo peor del caso es que estamos ya tan acostumbrados a ello, que lo consideramos como un fenómeno natural y fatal; error crasísimo de gravísimas consecuencias.

Es casi seguro que si a los hijos, desde su más tierna edad, se les hablase de derechos antes que de deberes y de libertades antes que de sumisiones, tendrían cuando mayores un concepto justo de la libertad y del derecho propios y ajenos y en consecuencia sabrían cumplir primero sus deberes antes que reclamar sus derechos.

Y en este mutuo reconocimiento es donde únicamente puede cimentarse de una manera firme la felicidad de la república.

FRANCISCO SALA ROVIRA.

(1) Cepeda.

NOTA.—La reproducció o traducció del text de «Messidor» és sols permesa a condició d'especificar exactament la procedència i la rúbrica dels treballs que sien reproduïts.

CRÓNICA INTERNACIONAL

Les commocions polítiques i socials mundials van succeint-se amb tal rapidesa, que és difícil condensar-les en una nota breu.

El partit del grup «Spartacus», presidit per Leibnietz i de tendències bolchevikistes, està disputant-se el poder a Berlín amb el govern social-democràtic presidit per Ebert.

El president de la República Portuguesa, Sidoni Paes, és estat assassinat per mà d'un agent dels partits més avançats.

Les eleccions angleses i el triomf dels «sinn feiners» a Irlanda posa de nou a la consideració l'actitud que pendrà la coalició radical-conservadora davant del resultat electoral.

MOVIMENT SOCIAL.—El Consell Director de la Confederació del Treball d'Itàlia en adoptar una moció a favor de que repregui el funcionament interromput la «Unió Sindical Internacional», palesa que l'organització sindical es prepara per a rependre les relacions internacionals; ço ho demostra també els acords de la Federació Nordamericana i els del grup revolucionari dels laboristes anglesos. De Londres diuen que el Comitè Parlamentari de la «Unió del Treball», juntament amb el Comitè del partit laborista, han decidit dirigir-se als organismes obrers i socialistes d'altres països pera que es puguin fixar les modalitats de la Conferència internacional.

La Comissió del Treball de la Cambra de Diputats de França ha aprovat una proposició de llei per a que en el futur tractat de pau es logri la inserció de les demandes relatives a la legislació internacional del treball encaminades a que siguin implantades les condicions humanes del mateix, tot salvaguardant la instrucció generals i professional dels infants, la fraternitat, la vida de família, la vida social, la salut física i moral i el desenrotllament de la població.

Les fórmules preconitzades a tal efecte, de les quals es demana la inserció en el tractat de pau, són les de la Conferència de Berna de 1913, o sigui: la interdicció del treball de nit dels joves obrers empleats en la indústria i la fixació a deu hores de la jornada de treball per a les dones i els joves.

D'altra part, el tractat de pau haurà d'estipular la institució d'una conferència periòdica internacional del treball entre les potències signatàries, a la qual podran adherir-se les altres potències, i a la qual hauran de concórrer delegats de les organitzacions nacionals patronals i obreres.

Aquesta conferència tindrà per objecte promoure el progrés, per mitjà de successives convencions, de la legislació internacional del treball. Ella tindrà plena llibertat de fixar els temes a tractar i discutir, podent les nacions adherides dirigir-li proposicions.

La conferència nomenarà, d'entre els seus membres, una comissió o tribunal d'arbitratge, al qual seran enviades totes les reclamacions, dificultats i observacions que presentin les nacions adherides sobre l'aplicació de les convencions. La data de la

reunió de la primera conferència internacional del treball hauria d'ésser fixada pel tractat de pau, dins un termini màxim de sis mesos, a comptar des de la signatura del tractat.

Durant aquesta primera sessió, la conferència periòdica internacional del treball hauria d'envestir l'examen de les següents reformes:

Fixació a catorze anys de l'edat d'admissió al treball; limitació de la jornada de treball dels adults i, des del present, establiment de la jornada de vuit hores a les fàbriques i tallers a marxa contínua i a les mines; establiment del descans d'un dia i mig per setmana; organització i reciprocitat de les assegurances contra la malaltia, la invalidesa, la vellesa i l'atur.

Branting ha rebut el següent despatx de Henderson: «Jo ja he participat a Vandervelde i a Huismans que el partit anglès desitja celebrar una conferència internacional a Lausana. Si el Comitè del secretariat de la Internacional, junt amb els representants del moviment obrer internacional, es neguessin a convocar la conferència per no tenir poders de l'oficina, proposariem que Vandervelde, Thomas, Gompers i jo mateix desempenyessim nostre comès, el qual és convocar a totes les organitzacions que prengueren part en les conferències de febrer i setembre de 1918. Baix tals circumstàncies, proposo que s'inviti també als companys dels països neutrals.»

EL PRESIDENT WILSON.—Wilson segueix el seu viatge per Europa. En visitar la ciutat de Carlisle va fer-ho com a fill de la senyora Woodrow. El President dels Estats Units va pronunciar-hi un eloqüentíssim parlament de tons humaníssims, enaltint els sentiments del deure i de l'altruisme.

LA SOCIETAT DE LES NACIONS.—El projecte sobre constitució de la Societat de Nacions va fent-se cada vegada amb més adeptes. El partit obrer anglès té acordada per al dia 2 de gener pròxim una manifestació grandiosa per a que la Societat de Nacions formi part del tractat de pau; idèntiques manifestacions tindran lloc en tot el Regne Unit, enviant-se després a Wilson un missatge donant compte d'aquests actes i expressant el fervent desig del proletariat anglès.

El partit socialista italià es proposa demanar al Congrés internacional: la Societat de Nacions, basada en el lliure-canvi; desarmament general; moneda internacional; diplomàcia pública; investigació parlamentària en les qüestions internacionals, i sanció efectiva contra els països que violin les decisions del tribunal internacional.

M. Stein parla a la Cambra Francesa i creu d'interès la fundació d'una societat financera de la Lliga de Nacions. Finalment, un periòdic francès, prenent peu de ço que diu el *Daily News*, estima la possibilitat d'un instrument econòmic de la Lliga de Nacions encaminat a proveir al món de genres alimenticis i principals matèries.

CRÓNICA REGIONAL

EL PLET DE L'AUTONOMIA. — La Comissió extra-parlamentària de Madrid s'ocupa de trobar una fórmula de solució per a la petició de l'autonomia de Catalunya. Els parlamentaris catalans segueixen llurs treballs per a obtenir l'autonomia integral.

L'AUTONOMIA UNIVERSITÀRIA. (conferència del doctor Pi Suñer). — A l'Ateneu Barcelonès va donar una interessantíssima conferència el catedràtic de la Facultat de Medicina i diputat a Corts, adjunt a la ponència de l'Autonomia, D. August Pi i Suñer, sota el títol «La Universitat i l'Autonomia de Catalunya».

Començà la conferència el Dr. Pi i Suñer censurant la perllongació del tancament de la Universitat, fet amb motiu de l'epidèmia grippal.

Recordà els acords que es varen pendre en el II Congrés Universitari, del qual en va ésser president. Comparà les peticions que en el dit Congrés feren els estudiants amb les d'altres països i estudià la importància de les reformes que acaben d'incloure en l'ensenyament Portugal i la República Argentina.

Passà a tractar de la qüestió de l'Autonomia política de Catalunya, afirmant que caldria lluitar moltes batalles per a obtenir-la. Remarcà la impossibilitat de l'Autonomia Universitària amb la Constitució actual. Per a obtenir-la, cal abans estar en plena possessió de l'Autonomia política.

Afegí que quan això sigui un fet haurà de venir necessàriament la revisió de la cultura de Catalunya per a saber com ens trobem d'ella i què cal fer per a dotar-la bé. Caldria estudiar les valors intel·lectuals i les posicions pedagògiques a la Universitat actual i en l'altra — la catalana — per a adaptar-los a l'ensenyament superior i si no es tinguessin valors suficients caldrà buscar-los, si és necessari, fora de Catalunya, allí on es trobin, sigui a Espanya o a l'estranger.

CONFERÈNCIA DEL DR. CHARLES HENRY. — Tingué lloc a l'Acadèmia de Ciències, fent la presentació el Sr. Alfred Ramoneda, president de l'Associació d'Enginyers. Mr. Henry, catedràtic de la Sorbona, desenvolupà el tema «La teoria dels cossos negres», parlant de l'expressió algebraica de la irradiació i altres teories sobre les ondes tèrmiques i les propietats químiques dels cossos. Els grans factors de l'evolució estudiats per la Biologia, com la memòria, l'hàbit i l'adaptació, no són en la seva essència diferents de la sensació.

CENTRO REGIONALISTA ANDALUZ. — La Mancomunidad ha recibido de Sevilla el siguiente telegrama:

«Los hombres de la España muerta quieren justificar su pasividad vergonzosa continuando la fingida historia de un cadáver; ofenden los alientos creadores de los demás que necesitan una patria viva y libre. En esta última hora de prueba para el nacionalismo catalán, el «Centro Regionalista Andaluz», que siempre defendió a Cataluña cuando fué atacada por la incomprensión española, hace fervientes votos por la libertad y prosperidad de la región hermana, aclamando a Cataluña y a Andalucía autónomas y a la libre federación de las nacionalidades de Iberia. — Por el «Centro Regionalista Andaluz», le saluda cariñosamente Blas Infante.»

ASSOCIACIÓ BARCELONESA. — Es formada pels empleats de la companyia coneguda amb el nom de

«Canadencia» i oficialment es diu «Riegos y Fuerza del Ebro». Està instal·lada en un xalet del carrer del Consell de Cent, entre Aribau i Muntaner. Té establertes classes d'ensenyament elemental, superior i comercial; una cooperativa de consum, biblioteca, sales de billar i d'esgrima i altres esbarjos.

Ha organitzat una tanda de conferències de caràcter social que va inaugurar el nostre estimat amic En Lluís Jover Numell, regidor regionalista, descabellant el tema «L'acció patronal i la intervenció de l'Estat en el problema del retir obrer».

El Sr. Jover va fer una erudita disquisició sobre l'antiga organització gremial que fou anul·lada d'arrel per la Revolució Francesa; l'organització del proletariat que comença a mitjans del segle XIX; l'acció de la tercera República Francesa derogant la llei de la Revolució; la Internacional; les Trades-Unions, i el Sindicalisme.

Va raonar sobre les tres escoles que hi ha en l'organització del treball: l'escola lliberal, econòmica; la del socialisme de l'Estat, que procura evitar la lluita entre el capital i el treball, i l'escola sindicalista, que vol una nova organització, la desaparició de tota propietat i l'organització per oficis.

La manera d'ésser la indústria moderna fa que l'obrer no tingui amor al treball, perquè no hi té, com abans, una gran acció personal. Els governs no es preocupen degudament de la vellesa dels obrers assegurant els retirs.

L'obrer en la situació actual no pot estalviar, i a aquesta obra cal que hi cooperin l'Estat i els patrons.

Explica els procediments seguits a Alemanya, on s'obliga a l'obrer a assegurar-se i el patró hi coopera amb una quantitat igual; a Anglaterra, on s'hi destinen més de 300 milions de pessetes l'any. Parlà de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i de l'Institut Nacional de Previsió.

MITIN SOCIALISTA. — El dia 22 de desembre tingué lloc al Teatre del Bosc un mitin en el qual parlaren els Srs. Largo Caballero, diputat per Barcelona; els diputats a Corts Srs. Anguiano i Besteiro; els Srs. Fabra Rivas, Serra i Moret, Pla i Armengol i Escorsa.

MITIN DE JOVENTUTS DE L'ESQUERRA, I ALTRES. — En el Teatre Goya tingué lloc un mitin de propaganda republicano-socialista, i hi parlaren els Senyors Borjas Ruiz, Oller, Jaén, Companys, Sabarrit, &c.

— En el Palau de Belles Arts tingué lloc una assemblea sindicalista organitzada per la Confederació Regional del Treball de Catalunya.

ADHESIÓ. — L'entitat «Comité d'Estudi i d'Acció Internacionista» ha rebut l'adhesió del «Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria», representant uns 1,600 socis.

EL CONSELL D'ESTUDIS ACTUARIALS. — El Consell d'Estudis Actuarials de Madrid està preparant una tasca de significació espanyola en la futura Societat de les Nacions.

Ha cregut arribada l'oportunitat de formular conclusions definitives sobre el projecte d'unió internacional de l'assegurança plantejada pel Sr. Maluquer en 1915 i que ha motivat favorables judicis en els diversos sectors de l'assegurança en la nostra pàtria, a més dels expressats per l'Associació d'Actuaris de la República Suïssa en la reunió de Zurich.

SALÓ DE TARDOR. — Amb èxit remarcable i escullida assistència tingué lloc la inauguració del «Saló de Tardor» a les Galeries Laietanes, on són admirades obres pictòriques dels artistes J. Sunyer, S. Carles, Nogués, R. Canals, M. Sandiumenge, aquest darrer President de l'associació «Les Arts i els Artistes», organitzadora del «Saló de Tardor».

INAUGURACIÓ DE LA BIBLIOTECA POPULAR DE FIGUERES. — Tingué lloc aquesta festa sota la presidència del Sr. Eugeni d'Ors, director d'Instrucció Pública de la Mancomunitat, qui feu un bellíssim parlament.

Jocs Florals. — En el Certamen Literari organitzat per la «Penya Montseny» fou premiada, entre altres, una bellíssima poesia del Sr. R. Nogueras i Oller titulada «Història d'un petit crim», d'interès psicològic i festiu remarcable, llegida per l'autor amb especial acert.

— El dia 21 de desembre foren celebrats els Jocs Florals de Girona; obtingué la flor natural mossèn Lluís G. Pla, i foren premiades poesies dels senyors M. de Palol, Josep Carner, López-Picó, Lluís Valeri, Joaquim Folguera, Paul M. Turull, & &. Pronuncià un discurs d'alt esperit patriòtic el cultíssim poeta Sr. Morera i Galícia, qui presidí l'acte.

BIBLIOGRAFIA

En aquesta secció donarem compte de tots els llibres dels quals ens sien enviats dos exemplars.

En esta sección daremos cuenta de todos los libros de los cuales nos sean mandados dos ejemplares.

BELLA TERRA, BELLA GENT, rims de JOSEP CARNER. — Barcelona, 1918.

El nostre gran poeta Carner acaba d'enriquir les lletres catalanes amb un nou volum de poesies, en les quals hom retroba les eminents qualitats de líric i d'humorista que tots li coneixem. *Bella terra, Bella gent* es un veritable *capo lavoro*, petit breviarí poemàtic de patriotisme i de beutat. El poeta canta en ell nostra terra i nostra gent i alguns dels solemnes moments de la nostra renaixença nacional. Obra d'amor i de joia, obra forta i serena, que deixa tota ella dins l'esperit la dolçor d'uns «Goigs» ideals, entonats per un xantra ideal en llaor de Nostra Dona Santa Catalunya. — M.

TRES GRANDES INGLESES. — MOORE, WELLINGTON, SHAKESPEARE, por JOSÉ CASADESÚS, Presbítero. — Barcelona, 1918. — Con tres hermosos retratos.

He aquí un folleto erudito e interesante y de una innegable actualidad. Podríamos considerarlo dividido en dos partes de muy diferente índole; la primera, formada por la Carta-Prólogo al Reverendo D. Juan P. V.; la segunda por sendos estudios de las personalidades de Moore, Wellington y Shakespeare. La primera reviste un interés momentáneo por cuanto trata de las cuestiones que actualmente apasionan a la humanidad dividiéndola en dos bandos contrarios y aun enemigos; el interés de la segunda es un interés de todo tiempo y la labor en ella desarrollada es labor de erudito e investigador paciente. La carta-prólogo es una réplica clara, concisa concreta, al amigo germanófilo que se sorprende de que el autor, sacerdote y catedrático, pueda dejar de serlo. Y el autor al hacer profesión de fe aliada, en términos categóricos y rotundos cimenta las razones de su francofilia y principalmente de su anglofilia, y con sus razones destruye y deja al descubierto muchos lugares comunes y muchos tópicos al uso de la moda. Recuerda con acierto que las palabras *filias*, *fobias* y *fagias*, de origen griego, significan respectivamente amor, temor y comida y teme que en España tengamos más fobia que filia y que muchos tienen todavía más fagia que otra cosa. Al tratar de la tan llevada y traída cuestión de Gibraltar, recuerda muy acertadamente — y aun creo que no sólo lo recuerda, sino que a algunos les enseña lo que ignoran, — que Gibraltar no nos lo quitó Inglaterra, que nos lo quitó un

Príncipe austro-alemán, Jorge de Hesse Darmstadt, a 2 de agosto de 1704, y que para recobrarlo parece ser más acertada una política de inteligencia que de manifiesta hostilidad.

Referente a lo que pudiéramos llamar segunda parte del folleto, con decir que las vidas de los tres grandes hombres estudiados han sido escritas con evidente amor, con acertado método y con una muy estimable discreción, está hecho su mejor elogio. La bibliografía de Shakespeare principalmente, es un muy estimable estudio acerca del gran dramaturgo inglés, condensado en pocas palabras y menos páginas. — F. SALA ROVIRA.

EL GLOSARI de XENIUS. — En sos darrés números de 1918, la revista *Quaderns d'Estudi* s'ha emprès la continuació de la publicació del *Glosari* de Xenius. Es sabut que l'edició d'aquesta obra cabdal de la nostra cultura noucentista havia estat interrompuda per deficiències editorials. Ara *Quaderns d'Estudi* s'encarreguen de recullir en volumínos folletó les gloses quotidianes i tornar-les al públic en volum, on podran ésser consultades i estudiades en bloc. Fins avui ha estat publicat tot l'any MCMXVI i és començat l'any MCMXVII. — M.

La Revue Catalane, Le Coq Catalan i La Renaissance Catalane, de Perpignan s'occupent de la création de la «Acadèmia y Felibrige rossellonech». C'est digne de tout éloges.

Montanyes Regalades. — Perpignan.

Les Annales des Nationalités. — Lausanne.

La Nova Catalunya. — Habana. Cada dia més interessant, publica un article titulat «Wilson Quixot».

L'Instant. — Paris. Director J. PEREZ-JORBA.

Aquest crític eminent publica estudis atinats sobre Eugeni d'Ors, J. M. López-Picó. Articles de Guillaume Apollinaire i Pierre Albert Birot.

Nosotros. — Buenos Aires. Dedicada el núm. 114, Octubre último al venerable vate argentino, C. Guido y Spano, recientemente fallecido.

El núm. 113, Septiembre, contiene un artículo de R. Monner Sans, titulado «El Doctor Thebussem», y otro de Ernesto Nelson, sobre autonomía universitaria.

LA GUERRE ET LES ŒUVRES D'ART EN BELGIQUE, par le Baron H. KERVYN DE LETTEOUE. — Librairie. G. vanhest. Bruxelles & Paris.

Magnífica edició de la qual havem rebut un exemplar junt amb altres follets i llibres de propaganda belga. L'esmentat, conté gravats reproducció dels edificis, pintures murals, retaules i altres obres d'art destruïts a Lovain, Yprès, Dixmude, Dinant, Malines etcètera, etc. Es un interessant document recort de la guerra aborrible.

LA GUERRE MONDIALE & LES SUISSES. — Zurich, Institut Orel Füssli.

«Por qué el partido obrero británico defiende la guerra» i altres.

IBERIA, Revista. Barcelona. — Publica una serie de artículos sobre la revolución industrial de Inglaterra, firmados por Cristóbal Quesada, y otros de Fabián Vidal, Rovira y Virgili, etc., etc. Francisco Carbonell presenta críticas bibliográficas muy notables.

ESPAÑA, Revista quincenal. Madrid. — Publica un manifiesto de la nueva entidad «Unión Democrática Española» para Liga de Naciones de la cual forman parte los Sres. Unamuno y Araquistain.

CÀNTIC DELS CÀNTICS. — Llibre de Rut, traducció d'En Carles Riba. Publicacions de La Revista. Barcelona 1918. Tallers de les Arts Gràfiques d'En Joan Comas. 10 maig 18. — 68 pàgines. N.º 18. — 2 pessetes.

En Carles Riba és un home «humaníssim». La traducció del Càntic dels Càntics és esplendent. En el llenguatge català, que permet molta llibertat per la simplicitat en l'expressió, no són pas espaventables com en altra llengua els apassionats versos del Càntic dels Càntics. El Llibre de Rut és d'una senzillesa molt plaent.

El disegni del traductor és molt discret. — N.

LES GEÒRGIQUES CRISTIANES de Francis Jammes. — Traducció de Maria Antònia Salvà. Poema en VII Cants.

El Cant VI és el millor. Força d'inspiració, de gràcia i de misticisme. La traducció gairebé perfecta. ¡Llàstima d'algun dialectisme com «metal» i molts pocs més! La Maria Antònia Salvà resta una gran poetessa.

SOL DE POSTA. Llibre de prosas per E. Isern.

Qui coneixi l'Isern trobarà en el recull de quatre prosas d'ell suara publicades en aplec una ben clara harmonia entre l'ésser de l'autor i sa obra. Es una foscor de desesperança aclarida per un raig viu de la raó, ço que fa, resignació. Es un varó punyit, però servant sempre la serenor espiritual.

A voltes cau en repeticions que a primer cop d'ull són enutjoses; però la seva prosa, curulla de poesia, avança sempre, quietosament, amb suavitat, massa calmosa a voltes, puríssima sempre.

«En recordança d'unes tardes» és ple d'una mitja claror i de sentor d'infància.

L'Isern introdueix imatges boniques en l'«Elegia del febrer», dins les quals, emperò, desentona com una inharmonia o dissò aquella «roba blanca com núvols». L'argument és tendre i d'una alta espiritualitat.

La vida augmenta en «Les regines» i, sobre tot, en «Sol de posta», on tot ho trobem bé, excepte el grup de paragrafs XII, que al nostre entendre deuria

suprimir-se, amb lo qual acabaria més arrodonida i sobre tot més viva l'obra.

En resum: l'Isern demostra posseir belles qualitats d'escriptor; potser es capté un xic massa de la natura no puc oblidar com un amic il·letrat me deia, parlant d'aquest llibre — que jo li deixi — que semblava un baròmetre (?), de lo qual en punyeix menyspreu la importància de les passions anímiques, en l'estudi de les quals l'Isern, si s'hi endinza — amb aquest caminar quiet i segur que el caracteritza, — n'eixiria triomfant. — B. N.

PRÉLUDES, poèmes par Danyl-Helm. Préface de M. Anatole France, de l'Académie Française. — Librairie Grasset, 61, rue des Saints-Pères, Paris.

Danyl-Helm est une âme ardente et forte. Pour elle, le désir et l'action font toute la beauté et toute l'horreur de notre existence. Elle regarde la nature d'un œil aussi fier que Lucrèce, mais combien elle est loin de la sérénité du poète latin. Elle sait que la triple volupté de la sensation, de l'orgueil et de la pensée, qu'elle rêve est une illusion. Et pourtant elle la poursuit éperdument, sûre de ne la jamais atteindre; et c'est cette poursuite éperdue qui l'anime, l'exalte, l'empourpre; et ce qu'elle poursuit avec une folle ardeur, c'est le mirage d'un mirage.

Voilà ce que crient les *Préludes*.

L'inspiration chez Danyl-Helm est originale, hardie et sincère. Le vers la suit docilement, vers parfois classique et régulier, parfois libre et sans règles, mais toujours harmonieux. Je ne suis pas de ceux qui la condamneront si elle enfreint ces lois de la versification tracées, comme toutes les autres lois humaines, sur l'eau du fleuve de l'oubli qui emporte les générations. Il faut la louer, au contraire, d'avoir trouvé, ainsi qu'elle s'en félicite elle-même justement, une musique intime dans le ton de son rêve et au timbre de son âme.

(ANATOLE FRANCE.)

SIC. — Els números 32 i 33 d'aquesta interessant publicació parisenca — porta-veu de les més recents teories estètiques — ens mostra treballs d'En Reverdi, de N'Albert Birot, d'En Soupault, tots ells freturosos i animats del daler de recerca i de sensació pura, ço que constitueix l'essència de la vellesa.

LA CARAVANE, Paris. — La joia de la victòria es reflecta en les pàgines d'aquesta publicació. Porta articles d'En Charrier, d'En Bourbonnay, d'En Toutain; poesies d'En Ferran Mysor, d'Henri Dalbi, etc.

SOI-MÊME, Paris. — La ironia punyent d'En Lacaze-Duthiers, la fina sensibilitat d'En Josep Rivière, avaloren extraordinàriament l'últim número de la important revista.

L'IMPOSSIBLE RÊVE, poèmes par Emma Pellerin et Joseph Bollery. E. Figuière, éd. Paris. — Ces poèmes possèdent un «je ne sais quoi» de grâce et de chaleur méridionale, de sincérité. La clarté dans les images ainsi que dans les situations psychiques, les rendent (avec leur saveur délicatement sensuelle) très bons à goûter pour tous les esprits épris pour la poésie romantique. La forme n'en est pas moins pure que l'inspiration.

LES RIMES SANGLANTES, par E. Henri Verdier. E. Figuière, éditeur. Paris, suivis de *Terre d'Alsace* — Belle collection d'une haute envolée poétique et les poèmes qui la composent sont vibrants de patriotisme.

La Mutual Franco-Española

Sociedad de Previsión y Caja de Ahorros Popular Sistema Tontí

Autorizada y aprobada legalmente en 26 de Agosto de 1902

Funciona bajo la inspección directa del Estado Español con arreglo a la Ley de 14 de Mayo de 1906 sobre inspección de Seguros y Reglamento dictado para su ejecución y administrada por la Sociedad gestora

M. Silvela y Compañía

OBJETO DE LA SOCIEDAD

Creación a cada uno de sus socios de un capital, mediante entregas desde CINCO pesetas al mes durante diez años.

PROBLEMAS QUE RESUELVE

Dotes para los hijos • Capital para el obrero • Socorro para la vejez • Protección a los huérfanos • Retiro para la vejez • Herencia para la familia •

DOMICILIO SOCIAL: Alcalá, 38.—MADRID

DIRECCIÓN REGIONAL:

Paseo de Gracia, 41, entresuelo.—BARCELONA

BIOMALTA ≡ FERRER ≡

El mejor de los reconstituyentes

Preparación a base de Extracto de Malta claborado al vacío, con Fosfato de Cal, Nucleinato de Sosa y Arrhenal

FARMACIA DEL Dr. E. FERRER

Ronda de San Pedro, 2

TELÉFONO A 2177

BARCELONA

y en todas las farmacias
y depósitos de específicos

:: URALITA ::

El mellor material per a teulades

IMPERMEABLE
INCOMBUSTIBLE
ETERN

ROVIRALTA & C.A. ENGINEERS

Plaça Antoni Lopez, 15, pral.—Telèfon 1644 A

BARCELONA

ROVIRALTA